

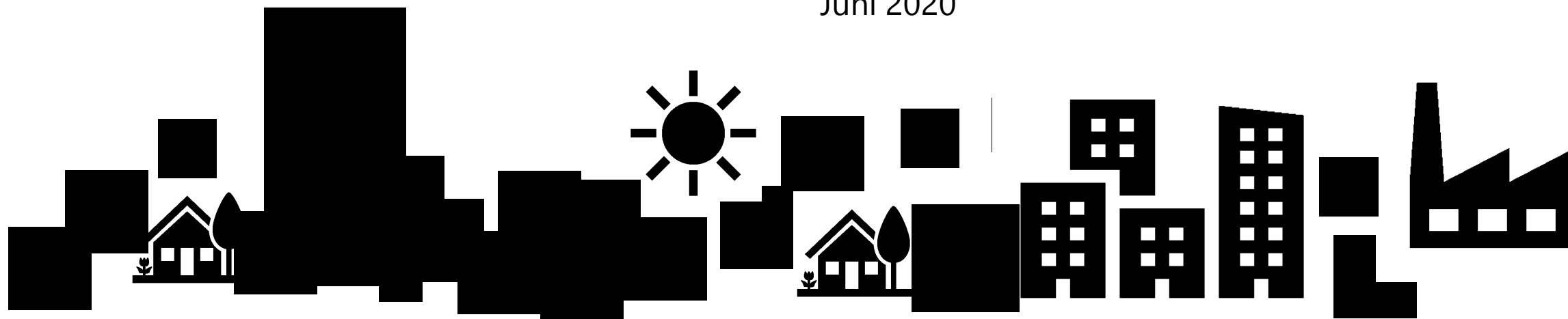
Versie 2 8-6-2020

Duisenberg-onderzoek

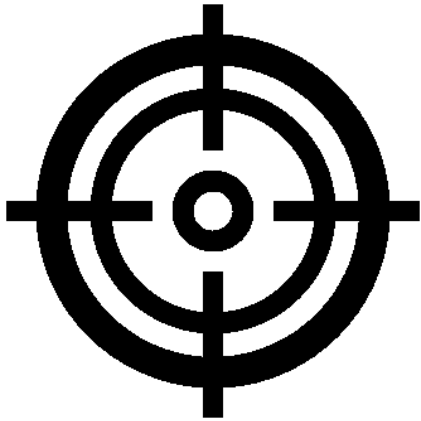
Jaarverslag en Jaarrekening 2019

Thema: Beleidsveld 4.1 Duurzame stedelijke ontwikkeling

Melissa Oosterbroek (GroenLinks)
Danny van Leeuwen (Actiepartij)
Juni 2020

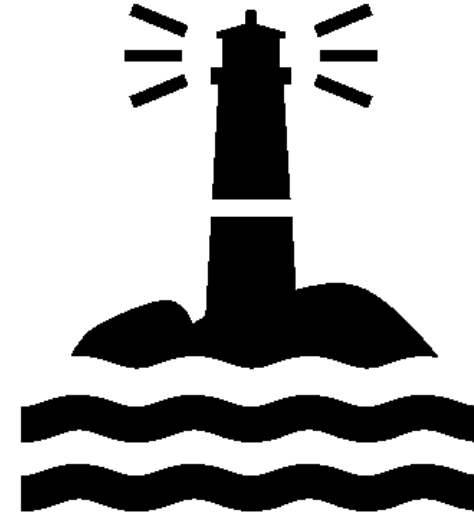

Duisenberg-methode: Target (details) & vuurtoren (op hoofdlijnen)

Duisenberg Vragen

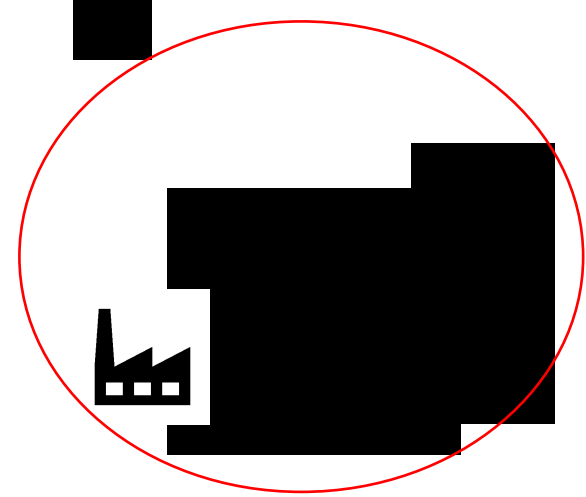
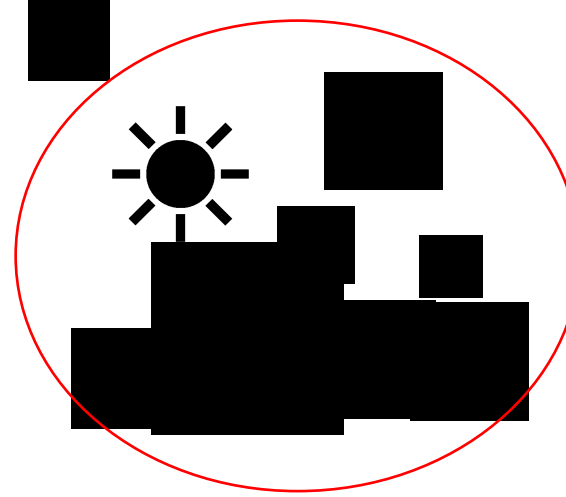
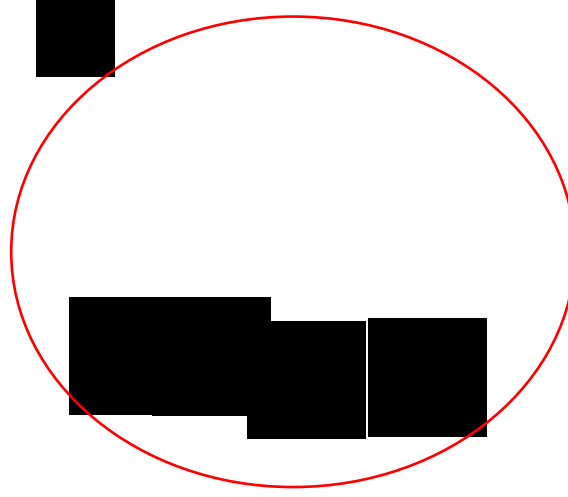
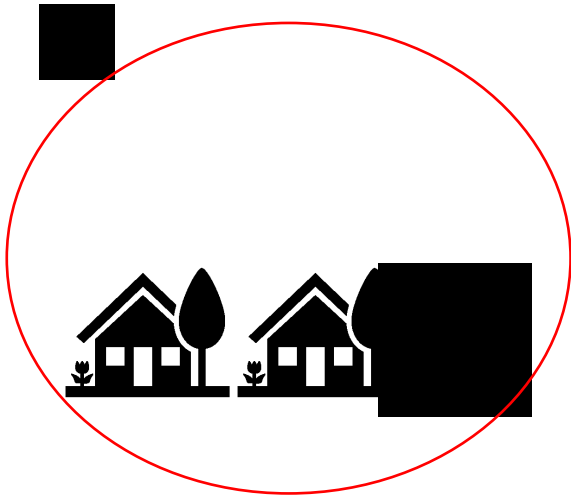
1. Beeld op hoofdlijnen?
2. Welke doelen zijn behaald?
3. Welke prestaties zijn geleverd?
4. Wat heeft het gekost?
5. Oordeel Rechtmatigheid, Doeltreffendheid, Doelmatigheid
6. Conclusies & Aanbevelingen

Inzoomen op onderdelen van de jaarrekening...vraagt *uitzoomen* in de tijd (meerjaren trends), en vergelijking met andere ontwikkelingen en gemeenten

1. Beeld op hoofdlijnen ?

- Kwalitatief, verkokerd
- Onvoldoende gedefinieerd
- Samenwerking beleidsveld Beheer ontbreekt

Hoofdkoers leest als een collage:
Veel beelden, echter weinig samenhang

Doelstellingen en prestaties vaak voor
meerdere uitleg vatbaar, (betere) definities
nodig.

Jaarverslag heeft focus op afwijkingen tov begroting:
€ 147.000 onderbesteding = 1,3% van de begroting

- Hoe wordt de **€ 11 miljoen** voor het beleidsveld onderverdeeld?
- Wat is de koppeling met de prestaties?

Bijvoorbeeld:

- Wat hebben de ontwikkelvisies gekost?

Doelen beleidsveld 4.1

De ruimtelijke ontwikkeling van de Haarlem die voorziet in de behoefte van de huidige **generatie** zonder daarmee de mogelijkheden van toekomstige generaties om in hun behoefte te voorzien, in gevaar te brengen.

Typefout: moet **hoogwaardige** zijn

Hiermee wordt bedoeld dat de stedelijke ontwikkeling van goede kwaliteit is. Het woord kwalitatief wordt hier gebruikt in relatie tot de ambitie 10.000 woningen toe te voegen met behoud van kwaliteit. De toevoeging van 10.000 woningen moet samengaan met een **kwaliteit die past bij Haarlem**. Zo moet elke ontwikkeling bijdragen aan andere stads brede ambities zoals duurzaamheid, Haarlem inclusief, klimaatadaptatie, leefbaarheid, gezond, bereikbaarheid (mobiliteitstransitie).

De leefomgeving nog voldoende mogelijkheden moet bieden om ook **aan de toekomstige vraag te voldoen** (duurzaam, aanpasbaar en beheerbaar)

Programma 4

Duurzame stedelijke vernieuwing voor een toekomst bestendige woon-, werk en leefomgeving

Beleidsveld 4.1

Duurzame stedelijke ontwikkeling

1.

Hoogwaardiger stedelijke omgeving zodat aantrekkelijkheid Haarlem behouden blijft

- A. Inzetten om 10.000 woningen toe te voegen, mits bijdrage kwalitatieve en duurzame stedelijke ontwikkeling.
- B. Investeren in gezonde en mooie leefomgeving met toekomstwaarde.

Hiermee wordt bedoeld de aantrekkelijkheid van **Haarlem/Spaarndam voor bewoners, ondernemers en bezoekers**. De plaatsing op de ranglijst van de Atlas der gemeenten is een van de indicatoren van het jaarverslag.

Met gezond wordt bedoeld dat het een leefomgeving is die als **prettig** wordt ervaren (veilig, ruimte voor ontmoetingen) en daardoor **uitnodigt tot gezond gedrag** (wandelen ipv met de auto) en waar **gezondheidsrisico's** (geluid, luchtkwaliteit, externe veiligheid, bodemvervuiling, verkeer, sociaal) **zo beperkt mogelijk zijn**.

Met mooie leefomgeving wordt hier bedoeld een **aantrekkelijke en gevarieerde openbare ruimte en bebouwde omgeving**. Voldoende **groen, natuur en water** maar ook **variatie** in de bebouwde omgeving bijvoorbeeld door de **menging van functies** zoals wonen, onderwijs, winkels, cultuur, bedrijven, openbaar vervoervoorzieningen, sport en gezondheidscentra).

— = Ambtelijke toelichting

2. Welke doelen zijn behaald ?

- Niet voldoende betekenisvolle indicatoren, geen trend informatie. Geen balans onderling.
- Met vaststellen ontwikkelvisies is geïnvesteerd in goede basis voor woningontwikkeling.
- Meer toename sociale woningbouw dan gepland maar..
- Netto sociale woningvoorraad neemt niet toe.

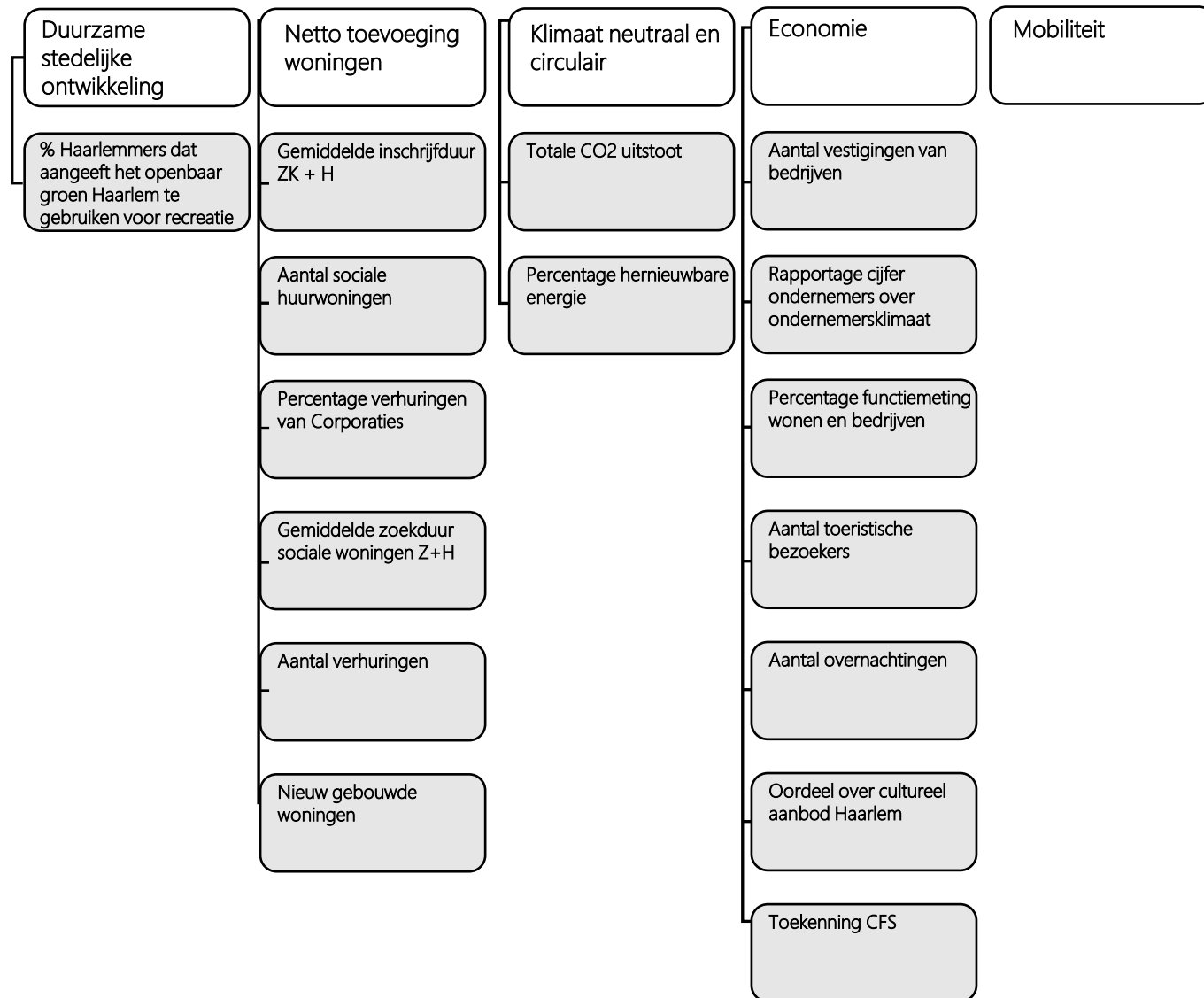
Geen evenwicht in doelen prestaties en indicatoren .
Onvoldoende samenhang tussen commissies.

Geen continuïteit mogelijk in beoordeling prestaties.
BZK indicatoren alleen zijn niet voldoende.

Doelen beleidsveld 4.1 (2019)

Verkokerd beleidsveld

Doelen beleidsveld 4.1 (2020)

Waar zijn de 10.000 woningen gebleven?

Doelenboom Programma 4 'Duurzame stedelijke vernieuwing'				
Beleidsveld	Doel	Effectindicator	Prestatie	Prestatie-indicator
4.1 Duurzame stedelijke ontwikkeling	Hoogwaardige integrale kwaliteit van de leefomgeving **	Oordeel bewoners over hun straat *	Opstellen van integraal omgevingsbeleid, visies en plannen ** o.b.v. richtlijn duurzame stedenbouw	Percentage waar de richtlijn duurzame stedenbouw is toegepast *
		Demografische druk (BZK)		
		Gemiddelde WOZ waarde van woningen (BZK)		
	Meer en beter aanbod van woningen	Gemiddelde inschrijf- en wachttijd sociale huurwoning ***	Afspraken maken met woningcorporaties, private partijen en omringende gemeenten over woningbouwprogramma **	Aantal sociale huurwoningen van woningcorporaties
		Nieuw gebouwde woningen (BZK) ***		
		Gemiddelde energie-index corporatiewoningen *		
	Een duurzaam Haarlem	Totale CO2 uitstoot (x1000 ton) in Haarlem	Financiële stimulans energiebesparing en duurzame opwekking *	Aantal verstrekte duurzaamheidsleningen *
		Percentage hernieuwbare elektriciteit (BZK)	Zoekgebieden aanwijzen voor de opwek van duurzame energie *	
		% Haarlemmers dat aan duurzaamheid doet *	Creëren bewustwording hoe Haarlemmers zelf bij kunnen dragen aan de duurzaamheidsdoelstellingen. **	Aantal unieke interviews met ambassadeurs *

- * Nieuwe tekst tov 2019
- ** Tekst aangepast tov 2019
- *** Was prestatie-indicator in begroting 2019

Doelen beleidsveld 4.1 Indicatoren

Doelstelling 4.1.1: Hoogwaardige Integrale Kwaliteit van de Leefomgeving

- *Demografische druk.* (BZK, waarstaatjegemeente.nl)
- *De gemiddelde WOZ waarde van woningen in duizenden euro's.* (BZK, waarstaatjegemeente.nl)
- *Percentage Haarlemmers dat aangeeft het openbaar groen in Haarlem te gebruiken voor recreatie.* (Omnibusonderzoek)

Doelstelling 4.1.2: Meer en beter aanbod van woningen

- *Netto toevoeging woningen* (CBS)

Doelstelling 4.1.3: Een duurzaam Haarlem

- *Totale CO2 uitstoot (x1.000 ton) in Haarlem* (BZK, waarstaatjegemeente.nl)
- *Percentage hernieuwbare elektriciteit: opgewekt uit wind en waterkracht, zon of biomassa* (BZK, waarstaatjegemeente.nl)

Indicatoren die het beeld beter meetbaar kunnen maken:

- Aanwezigheid / nabijheid voorzieningen
- Cultuur
- Onderhoud openbare ruimte
- Bereikbaarheid
- Veiligheid , etc.

Trends & vergelijking

- Indicatoren erfgoed en omgevingsvisie ontbreken

Toevoegen

Geen beeld over realisatie van:

- Soort woningen,
- Voor welke doelgroepen,
- Waar in Haarlem (geografische spreiding),
- Kwaliteit,
- Duurzaamheidskenmerken.
- Weging beslissingen binnen apparaat

Kwantificeren

- Alleen percentage aan hernieuwbare energie.
- Geen indicatoren over groener worden stad.
- Geen indicatoren over mobiliteit.

Specificeren

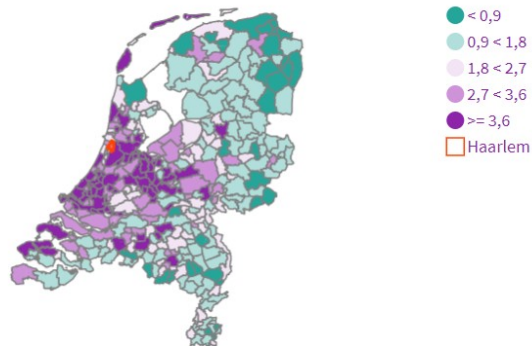
Verbetering verplichte indicatoren en mogelijke nieuwe indicatoren

"Laag hangend Fruit"

(Semi)publieke e-laadpunten

Gemeenten in Nederland, per 1.000 inwoners

(Semi)publieke e-laadpunten
per 1.000 inwoners

Haarlem 3,3

Nederland 3,1

2020

Klimaatmonitor-RWS | 1e kwartaal 2020

x €1.000	Haarlem	Nederland
Gemiddelde vraagprijs aangeboden woningen	509	427
April 2020		
Woningen meergezins	49,8%	35,9%
2020		

Woningen eengezins	Haarlem	Nederland
	50,2%	64,1%
2020		
€ per m²	Haarlem	Nederland
Vraagprijs aangeboden woningen	4.254	2.930
April 2020		

- De vergelijkende en trend informatie gebruiken van verplichte BZK indicatoren om ze meer betekenisvol voor Haarlem te maken.
- Veel indicatoren die beeld beter meetbaar kunnen maken zijn al beschikbaar op www.waarstaatjegemeente.nl

Woningen met zonnepanelen

5,0%

Haarlem

9,1%

Nederland

CBS - Zonnestroom | 2018

Elektraverbruik

kWh per m²

46,2

Haarlem

49,7

Nederland

Republiek | 2019

Gasverbruik

m³ per m²

9,9

Haarlem

10,6

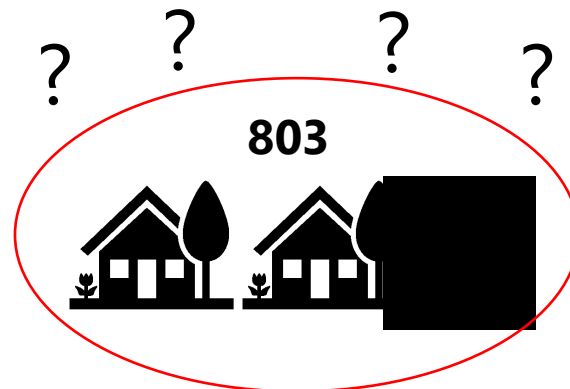
Nederland

Republiek | 2019

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

3. Welke prestaties zijn behaald ?

- Onvoldoende informatie om prestaties te kunnen beoordelen.
- Alleen prestatie indicatoren voor doel 4.1.2, maar geen realisatie cijfers voor 2019.
- Door vele veranderingen beleidsveld onduidelijk welke prestaties zijn behaald.
- Wanneer duurzaamheidsaspecten aan bod, onduidelijk welke het meeste gewicht krijgen in beleid.
- Veel aandacht voor ontwikkelvisies waarbij zo veel mogelijk stakeholders zijn meegenomen in proces.
- Weinig aandacht voor erfgoed -> Wettelijke Taak ?

4.1.1.C Samen met stad werken aan omgevingsvisie en omgevingsplan

Jaarverslag 2019

Wat hebben we niet gedaan?

Doel was om in 2019 een concept omgevingsvisie gereed te hebben om in 2020 een omgevingsvisie voor Haarlem te kunnen vaststellen. Door de inzet die is gedaan voor de ontwikkelvisies is dat niet gelukt.

Vragen commissie Duisenberg

Vraag 1: Inzet capaciteit is verlegd, wat betekent dit voor inzet capaciteit in navolgende periode(n)?
Vraag 2. Wat hebben de ontwikkelvisies gekost?
Vraag 3. Zijn die kosten uit onderstaande uitsplitsing in financieel systeem te herleiden?

4.1.1.D Investeren en kansen benutten erfgoed

Jaarverslag 2019

Wat hebben we niet gedaan?

Gelet op de werkdruk staat de uitvoering van wettelijke taken onder druk en blijven kansen voor erfgoed in relatie tot nieuwe opgaven onderbenut. Niet alle hierboven genoemde producten zijn in 2019 afgerond

Vragen commissie Duisenberg

Vraag 1. Is de werkdruk te verlagen? Zo ja, hoe?
Vraag 2. Wanneer zijn genoemde producten alsnog gereed?

Bron: Voorlopig Jaarverslag Haarlem 2019 p.101-102

4. Wat heeft het gekost ?

- Ontbreekt aan voldoende kwantificeerbare doelen en een heldere koppeling van financiën aan prestaties.
- Informatie is aanwezig maar niet in jaarverslag.
- Geen koppeling van de financiën aan Gebiedsjaarverslag.

Programma

Bron: Voorlopig Jaarverslag Haarlem 2019 p.114

Financiën per programma					
Bel. veld	Programma Duurz. Stedelijke Vernieuwing	Rekening 2018	Primaire begroting 2019	Begroting na wijz. 2019	Rekening 2019
Lasten (exclusief mutaties reserves)					
41	Duurzame sted. ontwikkeling	8.777	10.490	11.450	11.124
	Economie, toerisme en cultuur	29.624	27.771	30.838	30.737
43	Grondexploitaties	9.950	4.451	14.504	7.392
	Totaal lasten	48.352	42.712	56.792	49.253
Baten (exclusief mutaties reserves)					
41	Duurzame sted. ontwikkeling	-1.060	-78	-128	-832
	Economie, toerisme en cultuur	-422	-228	-1.392	-1.510
43	Grondexploitaties	-12.531	-4.239	-14.632	-9.758
	Totaal baten	-14.012	-4.545	-16.152	-12.100
	Totaal saldo excl. mutaties reserves	34.339	38.167	40.640	37.153
	Toevoegingen aan reserves	6.083	1.440	2.709	5.422
	Onttrekkingen aan reserves	-1.459	-940	-3.724	-2.934
	Totaal saldo incl. mutaties reserves	38.963	38.668	39.626	39.641

Doel

Bron: Voorlopig Jaarverslag Haarlem 2019 p.318

	Begroting na wijz. 2019	Rekening 2019	Verschil 2019
41 Duurzame sted. ontwikkeling			
Lasten (exclusief mutaties reserves)	11.450	11.124	-327
Baten (exclusief mutaties reserves)	-128	-832	-704
Saldo (exclusief mutaties reserves)	11.323	10.292	-1.031
Toevoegingen aan reserves	2.170	2.614	444
Onttrekkingen aan reserves	-2.453	-2.012	440
Totaal saldo incl. mutaties reserves	11.041	10.893	-147

Een '-' (negatief saldo) is voordelig.

Jaarverslag

Prestatie/Product

Bron: Uitsplitsing in Financieel systeem (antwoord schriftelijke vraag)

beleidsveld		product		baten lasten		Gegevens		
						Som van begroot definitief	Som van bruto geboekt bedrag	Som van verschil
41	Duurzame sted. ontwikkeling	4101	Wonen	Lasten		2.557.272	2.140.867	416.405
		4102	Ruimtelijke ontwikkeling	Lasten		3.861.298	3.775.543	85.755
		4103	Omgevingskwaliteit	Lasten		4.335.024	4.513.298	-178.274
		4104	Erfgoed	Lasten		696.837	693.876	2.961
Totaal 41 Duurzame sted. ontwikkeling						11.450.431	11.123.584	326.847
Eindtotaal						11.450.431	11.123.584	326.847

Niet in
Jaarverslag

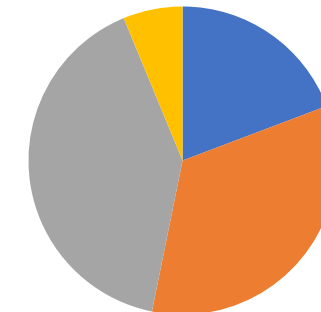
Op weg naar inzicht Doel >Beleid>Middelen

Prestatie/Product

			Gegevens		
beleidsveld	product	baten lasten	Som van begroot definitief	Som van bruto geboekt bedrag	Som van verschil
41 Duurzame sted. ontwikkelin	4101 Wonen	Lasten	2.557.272	2.140.867	416.405
	4102 Ruimtelijke ontwikkelin	Lasten	3.861.298	3.775.543	85.755
	4103 Omgevingskwaliteit	Lasten	4.335.024	4.513.298	-178.274
	4104 Erfgoed	Lasten	696.837	693.876	2.961
Totaal 41 Duurzame sted. ontwikkeling			11.450.431	11.123.584	326.847
Eindtotaal			11.450.431	11.123.584	326.847

Bron: Uitsplitsing in Financieel systeem (antwoord schriftelijke vraag)

Producten

- Wonen
- Ruimtelijke Ontwikkeling
- Omgevingskwaliteit
- Erfgoed

Gedetailleerde uitsplitsing op kostenplaatsniveau -> niet wenselijk.

Wel wenselijk:

- Welke prestaties vallen onder welke producten groep.
- Wat kost de prestatie.

Wat zit hier in

5. Oordeel rechtmatigheid, doelmatigheid, doeltreffendheid?

- De nieuwe indicatoren voor 2020 zouden met de Raad besproken worden.
- Verzoeken om deze afspraak opnieuw in te plannen.

- Doelen zijn vaag.
- Doelen hebben weinig effect indicatoren.
- Enkele doelen hebben prestaties en daarvan hebben maar enkele prestatie indicatoren.
- Van de indicatoren is onduidelijk of ze doelmatigheid en doeltreffendheid van de doelstelling meten.
- Geen koppeling met kosten.
- Geen koppeling met Gebiedsjaarverslag.
- Impliciete oordeelsvorming over 2018 ivm vertraging "systeem-data" na sluiting boekjaar.

6. Conclusies en aanbevelingen

Conclusies

1. Beleid op hoofdlijnen

- Kwalitatief, verkokerd
- Onvoldoende gedefinieerd
- Samenwerking beleidsveld Beheer ontbreekt

2. Welke doelen zijn behaald?

- Niet voldoende betekenisvolle indicatoren, geen trend informatie. Geen balans onderling.
- Met vaststellen ontwikkelvisies is geïnvesteerd in goede basis voor woningontwikkeling
- Meer toename sociale woningbouw dan gepland maar..
- Netto sociale woningvoorraad neemt niet toe

3. Welke prestaties zijn geleverd?

- Onvoldoende informatie om prestaties te kunnen beoordelen.
- Alleen prestatie indicatoren voor doel 2, maar geen realisatie cijfers voor 2019.
- Door vele veranderingen beleidsveld onduidelijk welke prestaties zijn behaald.
- Wanneer duurzaamheidsaspecten aan bod onduidelijk welke het meeste gewicht krijgen in beleid.
- Veel aandacht voor Ontwikkelvisies waarbij zo veel mogelijk stakeholders zijn meegenomen in proces.
- Weinig aandacht voor erfgoed.

4. Wat heeft het gekost?

- Ontbreekt aan voldoende kwantificeerbare doelen en een heldere koppeling van financiën aan prestaties.
- Informatie is aanwezig maar niet in jaarverslag.
- Geen koppeling van de financiën aan Gebiedsjaarverslag.

5. Oordeel Rechtmatigheid, doeltreffendheid en doelmatigheid

- Nieuwe indicatoren voor 2020 zouden met de Raad besproken worden.
- Verzoeken om afspraak opnieuw in te plannen.

6. Conclusies en aanbevelingen

Aanbevelingen

Aanbevelingen voor Raad & College

1. Stel overzicht van definities van beleidsbegrippen op voor begroting en jaarverslag.
 - Stem definities voor beleidsveld af met de betreffende commissie;
2. Faciliteer opnieuw mogelijkheid voor de Raad om indicatoren aan te scherpen.
 - Breng balans in aantal indicatoren (effect en prestatie) per doel;
 - Zorg voor betere/meer trend informatie;
 - Zorg voor tijdige beschikbaarheid van informatie;
 - Kwalificeer kwaliteit in zowel streef- als realisatie waarden.
3. Koppeling doel > beleid > middelen verbeteren / maken in jaarverslag.
 - Maak beter inzichtelijk met welke prestaties welke doelen behaald moeten worden;
 - Voeg voor de programma's de uitsplitsing kosten per product toe aan jaarrekening;
 - Geef daarbij per prestatie aan onder welke productgroep deze valt en welke kosten ermee gemoeid zijn.
 - Maak de weging van duurzaamheidsaspecten in het beleid inzichtelijk;
 - Maak een koppeling van de prestaties naar het Gebiedsjaarverslag;
 - Maak inzichtelijk wanneer er sprake is van een wettelijke taak (bijv. erfgoed).

Slide presentatie 2 juni 2020

Definitieve versie4 28 mei 2020

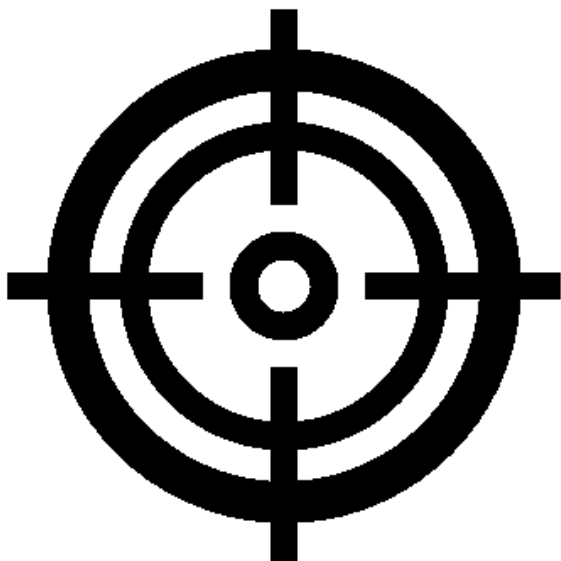
Duisenberg-onderzoek Jaarverslag en Jaarrekening 2019

Thema: Beleidsveld 4.1 Duurzame stedelijke ontwikkeling

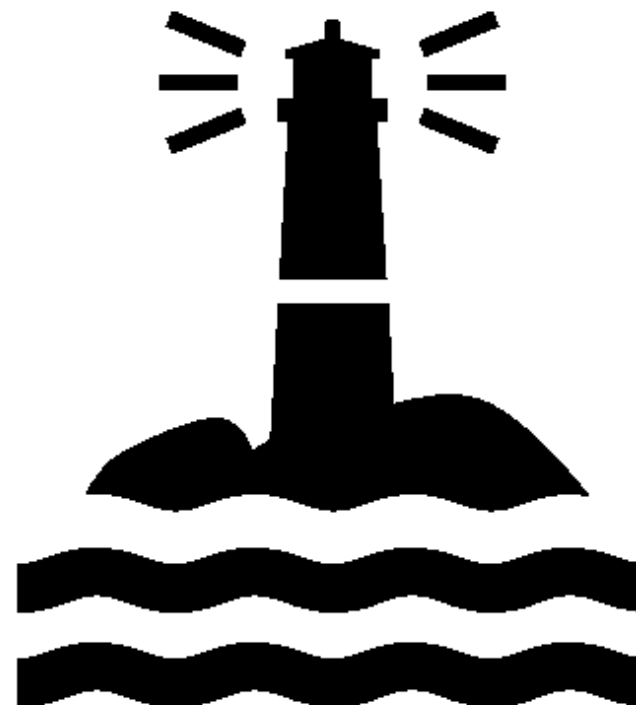
Melissa Oosterbroek (GroenLinks)
Danny van Leeuwen (Actiepartij)
Mei 2020

Duisenberg-methode: Target (details) & vuurtoren (op hoofdlijnen)

Duisenberg Vragen

1. Beeld op hoofdlijnen?
2. Welke doelen zijn behaald?
3. Welke prestaties zijn geleverd?
4. Wat heeft het gekost?
5. Oordeel Rechtmatigheid, Doeltreffendheid, Doelmatigheid
6. Conclusies & Aanbevelingen

Inzoomen op onderdelen van de jaarrekening...vraagt uitzoomen in de tijd (meerjaren trends), en vergelijking met andere ontwikkelingen en gemeenten

Wat is onze focus?

- Onderwerp van analyse:
- Focus binnen onderwerp:
- Reden voor keuze:
- Onze aanpak:

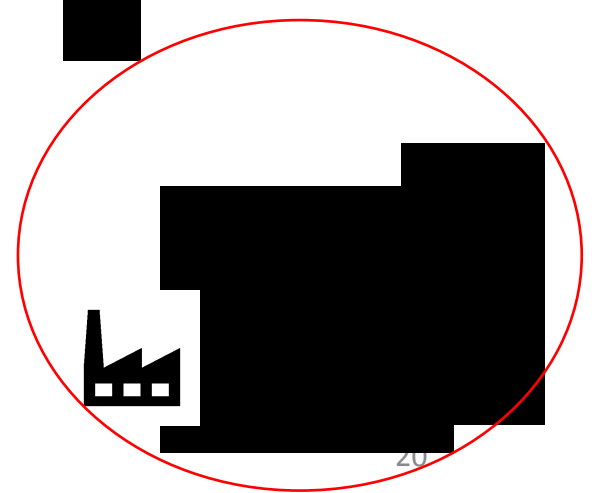
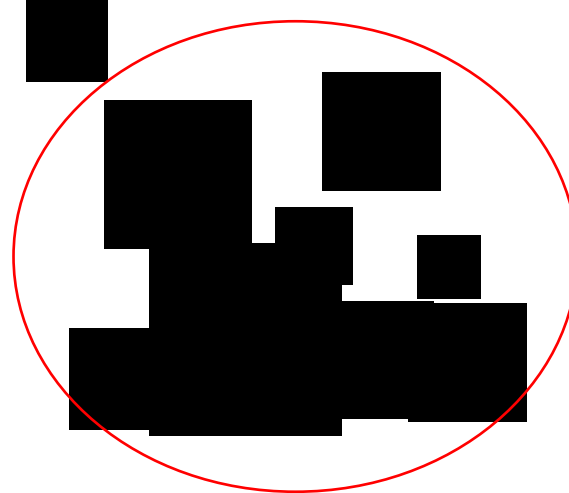
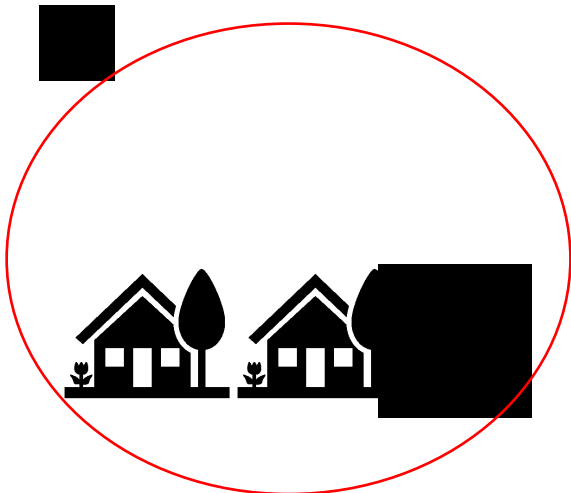
Programma 4 - Beleidsveld 4.1 Duurzame stedelijke ontwikkeling

Op zoek naar accenten van beleid binnen het door de commissie aangewezen beleidsveld, met name:

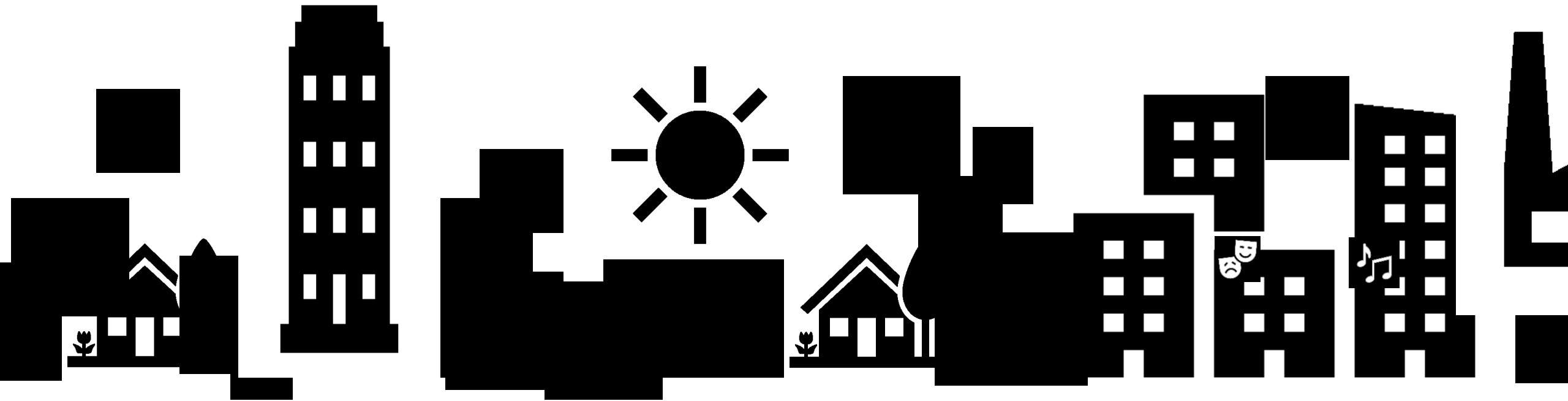
Woningbouwambities, Erfgoed & Duurzaamheid

Jaarverslag leest hierin teveel als een **collage** waarbij de **afzonderlijke beelden** (doelen, prestaties en financiën) **te weinig samenhang** lijken te vertonen om het totale beleidsveld te kunnen beoordelen.

Kwalitatieve uitvraag terminologie binnen organisatie , gezocht naar langjarige trends, aansluiting gezocht bij relevante woningmarkt (NL, regio) en benchmarkvergelijking open data

Wat is onze focus?

1. Beeld op hoofdlijnen

Hoofdkoers leest als een collage:
veel beelden, echter weinig samenhang

Wat zegt het jaarverslag over 2019?

- Vooral gewerkt aan visies voor ontwikkelzones
- Strategie voor groei komende periode voorbereid.
- Spelregels sociale huur en middensegment ingebracht bij projecten
- Haarlem **loopt voorop** met invulling opgaven Landelijk Klimaatakkoord.
- Haarlem een van **koplopers** met 7 zonnedaken.
- Effecten klimaatverandering in 2019 **meer te merken** in de stad.

p.96-97

Wat merken wij op na bestudering jaarverslag?

- Verlegging capaciteit van Omgevingsvisie naar Ontwikkelvisies
- Geen (tussen)meting stand van zaken
- Kwalitatief herkenbaar, geen kwantitatieve verantwoording
- Welke indicatoren laten dit zien?
- Hoe wordt dit gemeten? **(bijlage 3)**
- Hoe is in 1 jaar klimaatverandering te merken? **(bijlage 4)**

* Bron: Voorlopige Jaarrekening en Jaarverslag 2019;

1. Beeld op hoofdlijnen

Programma

Nr.	Programma (inclusief reserves)	Saldo begroting 2019 na wijz.	Saldo rekening 2019	Saldo begroting vs rekening 2019
1	Maatschappelijke participatie	62.088	63.146	1.058
2	Ondersteuning en Zorg	117.755	119.552	1.797
3	Werk, Inkomen en Schulden	37.245	32.850	-4.395
4	Duurz. Stedelijke Vernieuwing	39.626	39.641	15
5	Beheer en Onderhoud	26.664	26.998	334
6	Burger, Bestuur en Veiligheid	30.432	29.266	-1.166
7	Alg. Dekkingsmiddelen&Overhead	-308.763	-313.691	-4.928
Totaal		5.046	-2.238	-7.285

Doel

	Begroting na wijz. 2019	Rekening 2019	Vershil 2019
41 Duurzame sted. ontwikkeling			
Totaal saldo incl. mutaties reserves	11.041	10.893	-147

Een '-' (negatief saldo) is voordelig.

Jaarverslag heeft focus op afwijkingen tov begroting:
€ 147.000 onderbesteding = 1,3% van de begroting

Maar hoe wordt de € 11 miljoen binnen het beleidsveld nu eigenlijk
verdeeld over de te realiseren doelen?
Wat is de koppeling met de prestaties?

Bijvoorbeeld:

Wat hebben de ontwikkelvisies gekost?

Wat kosten de instrumenten die voor het grip op de woningmarkt
in 2019 zijn opgesteld?

Doelen beleidsveld 4.1

KWALITATIEF BELEIDSVELD

De ruimtelijke ontwikkeling van de Haarlem die voorziet in de behoefte van de huidige generatie zonder daarmee de mogelijkheden van toekomstige generaties om in hun behoefte te voorzien, in gevaar te brengen.

Typefout: moet hoogwaardige zijn

Hiermee wordt bedoeld dat de stedelijke ontwikkeling van goede kwaliteit is. Het woord kwalitatief wordt hier gebruikt in relatie tot de ambitie 10.000 woningen toe te voegen met behoud van kwaliteit. De toevoeging van 10.000 woningen moet samengaan met een kwaliteit die past bij Haarlem. Zo moet elke ontwikkeling bijdragen aan andere stads brede ambities zoals duurzaamheid, Haarlem inclusief, klimaatadaptatie, leefbaarheid, gezond, bereikbaarheid (mobiliteitstransitie).

De leefomgeving nog voldoende mogelijkheden moet bieden om ook aan de toekomstige vraag te voldoen (duurzaam, aanpasbaar en beheerbaar)

Programma 4
Duurzame stedelijke vernieuwing voor een toekomst bestendige woon-, werk en leefomgeving

Beleidsveld 4.1
Duurzame stedelijke ontwikkeling

1.
Hoogwaardiger stedelijke omgeving
zodat aantrekkelijkheid
Haarlem behouden blijft

A. Inzetten om 10.000 woningen toe te voegen, mits bijdrage kwalitatieve en duurzame stedelijke ontwikkeling.

B. Investeren in gezonde en mooie leefomgeving met toekomstwaarde.

Hiermee wordt bedoeld de aantrekkelijkheid van Haarlem/Spaarndam voor bewoners, ondernemers en bezoekers. De plaatsing op de ranglijst van de Atlas der gemeenten is een van de indicatoren van het jaarverslag.

Met gezond wordt bedoeld dat het een leefomgeving is die als prettig wordt ervaren (veilig, ruimte voor ontmoetingen) en daardoor uitnodigt tot gezond gedrag (wandelen ipv met de auto) en waar gezondheidsrisico's (geluid, luchtkwaliteit, externe veiligheid, bodemvervuiling, verkeer, sociaal) zo beperkt mogelijk zijn.

Met mooie leefomgeving wordt hier bedoeld een aantrekkelijke en gevarieerde openbare ruimte en bebouwde omgeving. Voldoende groen, natuur en water maar ook variatie in de bebouwde omgeving bijvoorbeeld door de menging van functies zoals wonen, onderwijs, winkels, cultuur, bedrijven, openbaar vervoervoorzieningen, sport en gezondheidscentra).

Doelstellingen en prestaties vaak voor meerdere uitleg vatbaar, (betere) definities nodig.

2. Welke doelen zijn behaald?

Doelen beleidsveld 4.1 (2019)

Programma 4
Duurzame stedelijke vernieuwing voor een toekomst
bestendige woon-, werk en leefomgeving

Beleidsveld 4.1
Duurzame stedelijke ontwikkeling

1.
Hoogwaardiger
stedelijke omgeving
zodat aantrekkelijkheid
Haarlem behouden
blijft

2.
Meer en beter
aanbod van
woningen

3.
Een duurzaam
Haarlem

A. Inzetten om 10.000
woningen toe te voegen,
mits bijdrage kwalitatieve
en duurzame stedelijke
ontwikkeling.
B. Investeren in gezonde
en mooie leefomgeving
met toekomstwaarde.
C. Samen met stad
werken aan
Omgevingsvisie en
Omgevingsplan.
D. Investeren en kansen
benutten erfgoed.

A. Uitvoeren regionaal
actieprogramma
Wonen.
B. Maken prestatie-
afspraken met
huurdersorganisaties
en woningcorporaties.
C. Versterken grip op
woningmarkt.
D. Zorgdragen voor
huisvesting bijzondere
groepen.

A. Sluiten lokaal
klimaatakkoord.
B. Regie voeren (sociale)
energietransitie en
warmtevisie
ontwikkelen.
C. Samen met inwoners
en bedrijven verder
werken aan circulaire
stad.
D. Voorbereiden
opvangen extreme
klimaat effecten via
programma klimaat
adaptatie.

VERKOKERD BELEIDSVELD

Duurzame
stedelijke
ontwikkeling

% Haarlemmers dat
aangeeft het openbaar
groen Haarlem te
gebruiken voor recreatie

Netto toevoeging
woningen

Gemiddelde inschrijfduur
ZK + H

Aantal sociale
huurwoningen

Percentage verhuringen
van Corporaties

Gemiddelde zoekduur
sociale woningen Z+H

Aantal verhuringen

Nieuw gebouwde
woningen

Klimaat neutraal en
circulair

Totale CO2 uitstoot

Percentage hernieuwbare
energie

Economie

Aantal vestigingen van
bedrijven

Rapportage cijfer
ondernemers over
ondernemersklimaat

Percentage functiemeting
wonen en bedrijven

Aantal toeristische
bezoekers

Aantal overnachtingen

Oordeel over cultureel
aanbod Haarlem

Toekenning CFS

Mobiliteit

Geen evenwicht in doelen prestaties en
indicatoren . Onvoldoende samenhang
tussen commissies

Doelen beleidsveld 4.1 (2020)

Doelenboom Programma 4 'Duurzame stedelijke vernieuwing'

Beleidsveld	Doel	Effectindicator	Prestatie	Prestatie-indicator
4.1 Duurzame stedelijke ontwikkeling	Hoogwaardige integrale kwaliteit van de leefomgeving * *	Oordeel bewoners over hun straat *	Opstellen van integraal omgevingsbeleid, visies en plannen * * o.b.v. richtlijn duurzame stedenbouw	Percentage waar de richtlijn duurzame stedenbouw is toegepast *
		Demografische druk (BZK)		
		Gemiddelde WOZ waarde van woningen (BZK)		
	Meer en beter aanbod van woningen	Gemiddelde inschrijf- en wachttijd sociale huurwoning * * *	Afspraken maken met woningcorporaties, private partijen en omringende gemeenten over woningbouwprogramma * *	Aantal sociale huurwoningen van woningcorporaties
		Nieuw gebouwde woningen (BZK) * * *		
		Gemiddelde energie-index corporatiewoningen *		
	Een duurzaam Haarlem	Totale CO2 uitstoot (x1000 ton) in Haarlem	Financiële stimulans energiebesparing en duurzame opwekking *	Aantal verstrekte duurzaamheidsleningen *
		Percentage hernieuwbare elektriciteit (BZK)	Zoekgebieden aanwijzen voor de opwek van duurzame energie *	
		% Haarlemmers dat aan duurzaamheid doet *	Creëren bewustwording hoe Haarlemmers zelf bij kunnen dragen aan de duurzaamheidsdoelstellingen. * *	

Geen continuïteit mogelijk in beoordeling prestaties

Waar zijn de 10.000 woningen gebleven?

BZK indicatoren alleen zijn niet voldoende

- * Nieuwe tekst tov 2019
- ** Tekst aangepast tov 2019
- *** Was prestatie-indicator in begroting 2019

Doelen beleidsveld 4.1.1

Waar is de omgevingsvisie?
Waar is erfgoed?

		Realisatie		Streefwaarde		Realisatie	Beoordeling		
Doelstellingen & Indicatoren BV 4.1 Duurzame Stedelijke Ontwikkeling		Nulmeting	(2014-18)	Begroting 2019	Jaarverslag 2019	2019	College	Rapporteurs	Opmerkingen
Doelstelling 4.1.1: Hoogwaardige Integrale Kwaliteit van de Leefomgeving								?	●
A.	<i>Demografische druk: de som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar</i> <i>Soort: Effect indicator Bron: CBS (BZK)</i>	58,8 (2007)	63,8 (2018) 63,4 (2017) 63,0 (2016) 62,6 (2015) 61,7 (2014)	-	-	64,0		?	● Toevoegen indicator % stijging/daling demografische druk. tov regio/vergelijkbare gemeente en NL?
B.	<i>De gemiddelde WOZ waarde van woningen in duizenden euro's.</i> <i>Soort: Effect indicator Bron: CBS (BZK)</i>	219 (2007)	286 (2018) 250 (2017) 228 (2016) 223 (2015) 228 (2014)	-	-	326		●	Toevoegen indicator % stijging/daling WOZ Gem. tov regio/vergelijkbare gemeente en NL? (bijlage 8)
C.	<i>Percentage Haarlemmers dat aangeeft het openbaar groen in Haarlem te gebruiken voor recreatie.</i> <i>Soort: Effect indicator Bron: Omnibusonderzoek</i>	83% (2016)	83% (2018) 83% (2017)	90%	90%	83%		●	Realisatie waarde is al enkele jaren 83%. Is er beleid op geweest om dit te verbeteren?
Indicatoren als :									
• aanwezigheid / nabijheid voorzieningen, cultuur, onderhoud openbare ruimte, bereikbaarheid, veiligheid , etc. kunnen het beeld over de hoogwaardige integrale kwaliteit van de leefomgeving beter meetbaar maken.									

Legenda beoordeling College

- : doel of prestatie is volledig gerealiseerd;
- : doel of prestatie is grotendeels gerealiseerd. Het kan ook zijn dat een doel of prestatie volledig is gerealiseerd, maar dat het meer heeft gekost, het niet binnen de tijd is gebeurd of dat gerelateerde doelen of prestaties niet zijn gerealiseerd, waardoor volledige realisatie te stellig is;
- : doel of prestatie is gedeeltelijk gerealiseerd;
- : doel of prestatie is niet gerealiseerd.

Legenda beoordeling rapporteurs

- Uitvoering volgens plan
- Uitvoering verdient aandacht
- Uitvoering niet volgens plan
- Uitvoering niet te controleren

Doelen beleidsveld 4.1.1C Samen met stad werken aan omgevingsvisie en omgevingsplan

Jaarverslag 2019

Wat hebben we niet gedaan?

Doel was om in 2019 een concept omgevingsvisie gereed te hebben om in 2020 een omgevingsvisie voor Haarlem te kunnen vaststellen. Door de inzet die is gedaan voor de ontwikkelvisies is dat niet gelukt

p.101

Vragen commissie Duisenberg

Vraag 1: Inzet capaciteit is verlegd, wat betekent dit voor inzet capaciteit in navolgende periode(n)?

Vraag 2. Wat hebben de ontwikkelvisies gekost?

Vraag 3. Zijn die kosten uit onderstaande uitsplitsing in Financieel systeem te herleiden?

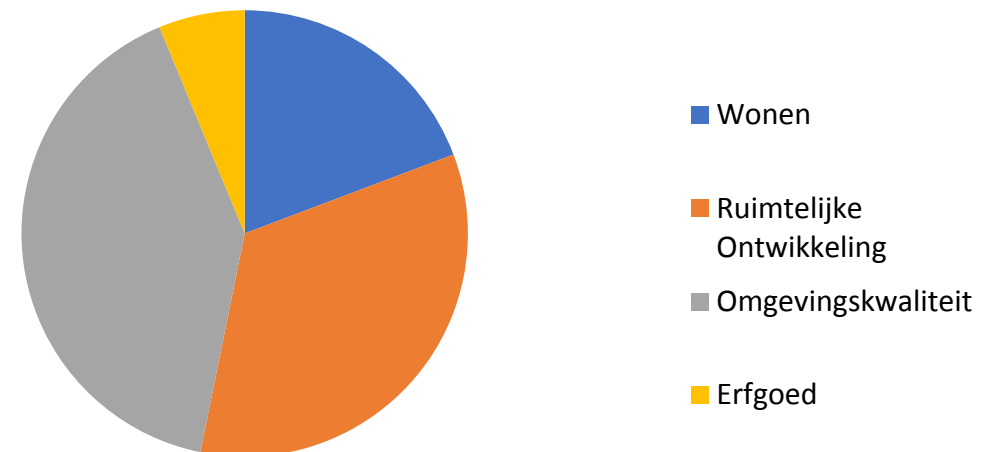
Prestatie/ product

beleidsveld	product	baten lasten	Gegevens		
			Som van begroot definitief	Som van bruto geboekt bedrag	Som van verschil
41 Duurzame sted. ontwikkelin	4101 Wonen	Lasten	2.557.272	2.140.867	416.405
	4102 Ruimtelijke ontwikkelin	Lasten	3.861.298	3.775.543	85.755
	4103 Omgevingskwaliteit	Lasten	4.335.024	4.513.298	-178.274
	4104 Erfgoed	Lasten	696.837	693.876	2.961
Totaal 41 Duurzame sted. ontwikkeling			11.450.431	11.123.584	326.847
Eindtotaal			11.450.431	11.123.584	326.847

Bron: Uitsplitsing in Financieel systeem
(antwoord schriftelijke vraag)

Producten

Doelen beleidsveld 4.1.1D Investeren en kansen benutten erfgoed

Jaarverslag 2019

Wat hebben we niet gedaan?

Gelet op de werkdruk staat de uitvoering van wettelijke taken onder druk en blijven kansen voor erfgoed in relatie tot nieuwe opgaven onderbenut. Niet alle hierboven genoemde producten zijn in 2019 afgerond

Vragen commissie Duisenberg

Vraag 1. Is de werkdruk te verlagen? Zo ja, hoe?

Vraag 2. Wanneer zijn genoemde producten alsnog gereed?

(Bijlage 5)

p.102

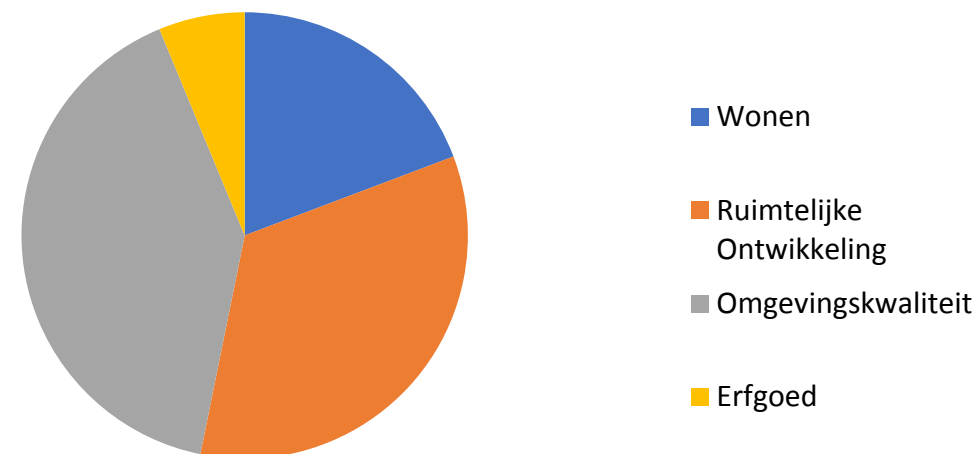
Prestatie/ product

beleidsveld	product	baten lasten	Gegevens		
			Som van begroot definitief	Som van bruto geboekt bedrag	Som van verschil
41 Duurzame sted. ontwikkeling	4101 Wonen	Lasten	2.557.272	2.140.867	416.405
	4102 Ruimtelijke ontwikkeling	Lasten	3.861.298	3.775.543	85.755
	4103 Omgevingskwaliteit	Lasten	4.335.024	4.513.298	-178.274
	4104 Erfgoed	Lasten	696.837	693.876	2.961
Totaal 41 Duurzame sted. ontwikkeling			11.450.431	11.123.584	326.847
Eindtotaal			11.450.431	11.123.584	326.847

Bron: Uitsplitsing in Financieel systeem
(antwoord schriftelijke vraag)

Producten

Doelen beleidsveld 4.1.2

		Realisatie		Streefwaarde		Realisatie	Beoordeling	
Doelstellingen & Indicatoren BV 4.1 Duurzame Stedelijke Ontwikkeling		Nulmeting	(2014-18)	Begroting 2019	Jaar- verslag 2019	2019	College	Rapporteurs
Doelstelling 4.1.2: Meer en beter aanbod van woningen								●
A.	Netto toevoeging woningen Effect indicator Bron: CBS	369 (2010)	837 (2018) 759 (2017) 363 (2016) 444 (2015) 874 (2014)	850	850	803		●
							Geen informatie over 40-40-20 verdeling Geen volledige informatie netto toevoeging (transformatie + splitsing + nieuwbouw – sloop) Geen koppeling met Gebiedsjaarverslag Hoeveel woningen energieneutraal?	

Bijlage 6

Geen beeld over realisatie van:

- soort woningen,
- Voor welke doelgroepen,
- Waar in Haarlem (geografische spreiding),
- Kwaliteit,
- Duurzaamheidskenmerken.
- Weging beslissingen binnen apparaat

Ofwel:

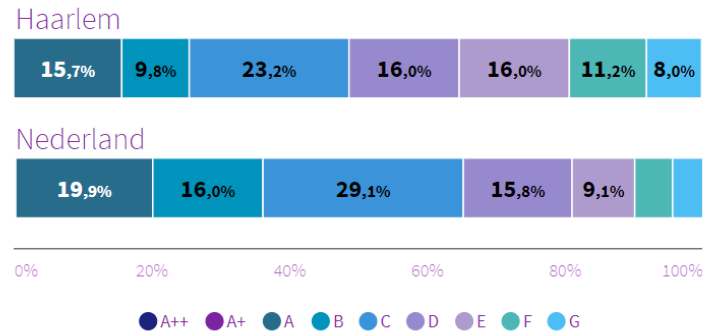
kwantificeer de kwalitatieve prestaties!

Doelen beleidsveld 4.1.3

		Realisatie		Streefwaarde		Realisatie	Beoordeling		
Doelstellingen & Indicatoren BV 4.1 Duurzame Stedelijke Ontwikkeling		Nulmeting	(2014-18)	Begroting 2019	Jaar- verslag 2019	2019	College	Rapporteurs	Opmerkingen
Doelstelling 4.1.3: Een duurzaam Haarlem									<u>Gegevens komen jaar later beschikbaar dan het boekjaar</u>
A.	Totale CO2 uitstoot (x1.000 ton) in Haarlem Effect indicator Bron: Rijkswaterstaat Klimaatmonitor (BZK)	673 (2012)	628 (2018) 610 (2017) 636 (2016) 663 (2015) 649 (2014)	600 Begroting 2018 -	600	-			
B.	Percentage hernieuwbare elektriciteit: opgewekt uit wind en waterkracht, zon of biomassa Effect indicator Bron: Rijkswaterstaat Klimaatmonitor (BZK)	0,3% (2010)	3,0% (2018) 2,3% (2017) 1,9% (2016) 1,7% (2015) 1,3% (2014)	2,2% Begroting 2018 1,9%	2,2%	-			

Mogelijke indicatoren Energie

Energielabel woningen

RVO | 2019

Woningen met zonnepanelen

5,0%

Haarlem

9,1%

Nederland

CBS - Zonnestroom | 2018

Elektraverbruik

kWh per m²

46,2

Haarlem

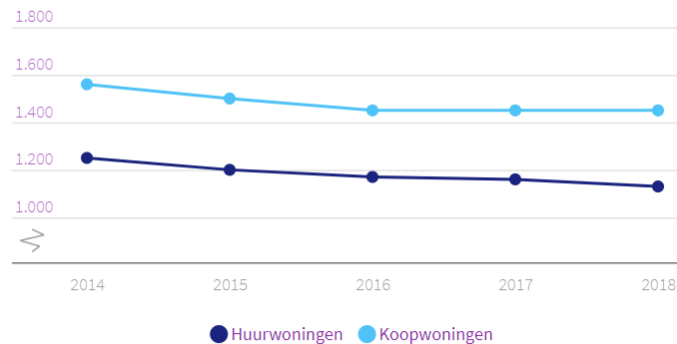
49,7

Nederland

Republiq | 2019

Gemiddeld gasverbruik woningen

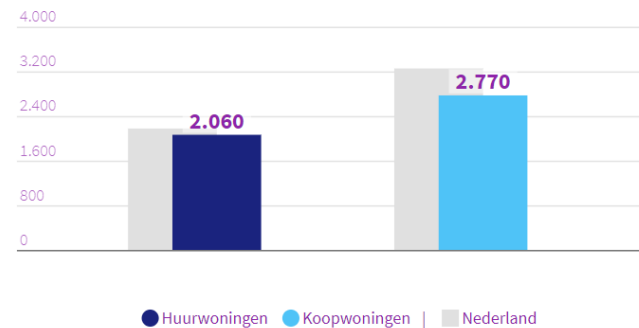
Haarlem, m³

meerdere bronnen | 2014 - 2018

Gemiddeld elektriciteitsgebruik woningen

Haarlem, kWh

CBS | 2018

Gasverbruik

m³ per m²

9,9

Haarlem

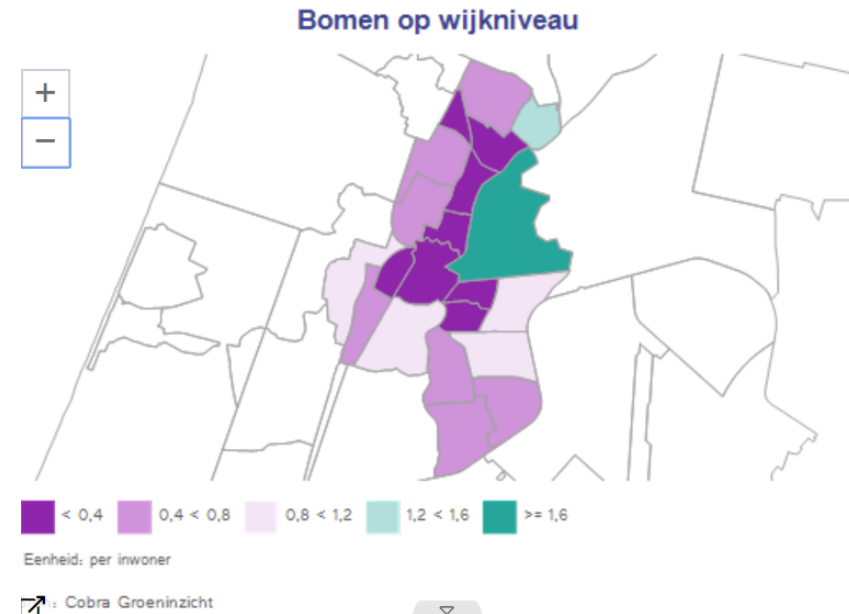
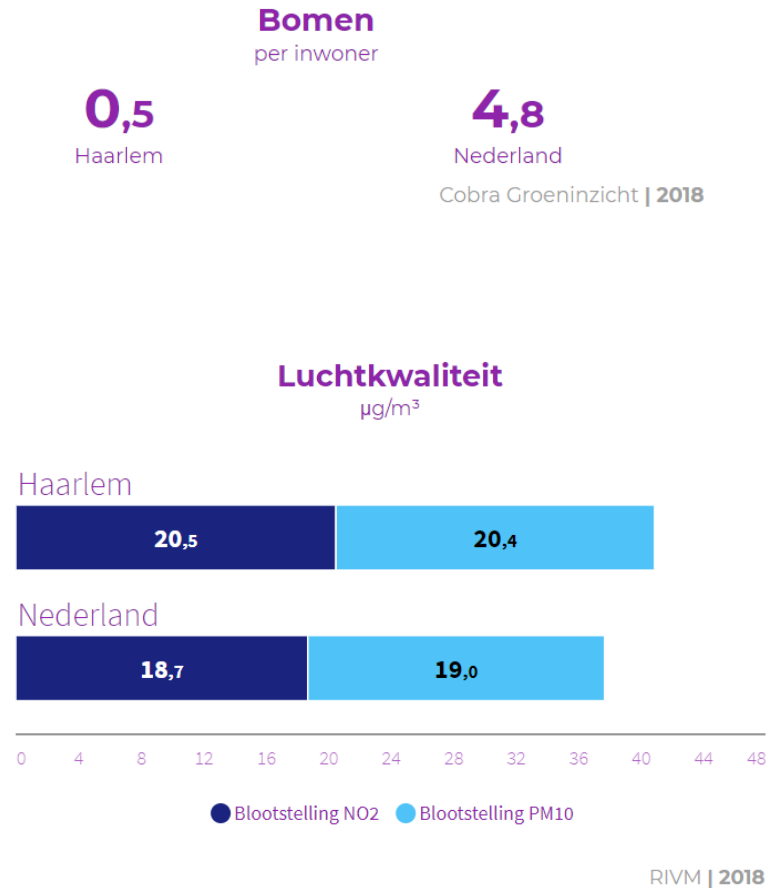
10,6

Nederland

Republiq | 2019

We nemen alleen het percentage aan hernieuwbare energie mee in het beleidsveld duurzame stedelijke ontwikkeling

Mogelijke indicatoren Klimaatadaptatie

Versteende oppervlakte in tuinen

48%
Haarlem

49%
Nederland

Cobra Groeninzicht | 2018

Voor het beleidsveld duurzame stedelijke ontwikkeling nemen we geen indicatoren op die meten of onze stad groener wordt.

3. Welke prestaties zijn behaald?

- Er wordt onvoldoende informatie gegeven om de prestaties te kunnen beoordelen.
- Alleen prestatie indicatoren voor doel 2, maar geen realisatie cijfers voor 2019.
- Veel veranderd op het beleidsveld waardoor het niet duidelijk is welke prestaties zijn behaald.
- Wanneer er duurzaamheidsaspecten aanbod komen is niet duidelijk welke aspecten het meeste gewicht krijgen in het beleid.
- Weinig aandacht voor erfgoed.

3. Wat heeft het gekost?

Programma

Financiën per programma

Bel. veld	Programma Duurz. Stedelijke Vernieuwing	Rekening 2018	Primaire begroting 2019	Begroting na wijz. 2019	Rekening 2019
Lasten (exclusief mutaties reserves)					
41	Duurzame sted. ontwikkeling	8.777	10.490	11.450	11.124
42	Economie, toerisme en cultuur	29.624	27.771	30.838	30.737
43	Grondexploitatie	9.950	4.451	14.504	7.392
	Totaal lasten	48.352	42.712	56.792	49.253
Baten (exclusief mutaties reserves)					
41	Duurzame sted. ontwikkeling	-1.060	-78	-128	-832
42	Economie, toerisme en cultuur	-422	-228	-1.392	-1.510
43	Grondexploitatie	-12.531	-4.239	-14.632	-9.758
	Totaal baten	-14.012	-4.545	-16.152	-12.100
	Totaal saldo excl. mutaties reserves	34.339	38.167	40.640	37.153
	Toevoegingen aan reserves	6.083	1.440	2.709	5.422
	Onttrekkingen aan reserves	-1.459	-940	-3.724	-2.934
	Totaal saldo incl. mutaties reserves	38.963	38.668	39.626	39.641

p.114

Doel

	Begroting na wijz. 2019	Rekening 2019	Vershil 2019
41 Duurzame sted. ontwikkeling			
Lasten (exclusief mutaties reserves)	11.450	11.124	-327
Baten (exclusief mutaties reserves)	-128	-832	-704
Saldo (exclusief mutaties reserves)	11.323	10.292	-1.031
Toevoegingen aan reserves	2.170	2.614	444
Onttrekkingen aan reserves	-2.453	-2.012	440
Totaal saldo incl. mutaties reserves	11.041	10.893	-147

Een '-' (negatief saldo) is voordelig.

p. 318

Prestatie/ product

beleidsveld	product	baten lasten	Gegevens	Som van begroot definitief	Som van bruto geboekt bedrag	Som van verschil
41 Duurzame sted. ontwikkeling	4101 Wonen	Lasten		2.557.272	2.140.867	416.405
	4102 Ruimtelijke ontwikkeling	Lasten		3.861.298	3.775.543	85.755
	4103 Omgevingskwaliteit	Lasten		4.335.024	4.513.298	-178.274
	4104 Erfgoed	Lasten		696.837	693.876	2.961
Totaal 41 Duurzame sted. ontwikkeling				11.450.431	11.123.584	326.847
Eindtotaal				11.450.431	11.123.584	326.847

Uitsplitsing naar prestatie/product

niet

in begroting/jaarverslag

Bron: Uitsplitsing in Financieel systeem
(antwoord schriftelijke vraag)

Ontbreekt aan voldoende kwantificeerbare doelen en een heldere koppeling van de financiën aan de prestaties, Informatie is aanwezig maar niet in jaarverslag. Geen koppeling van de financiën aan Gebiedsjaarverslag.

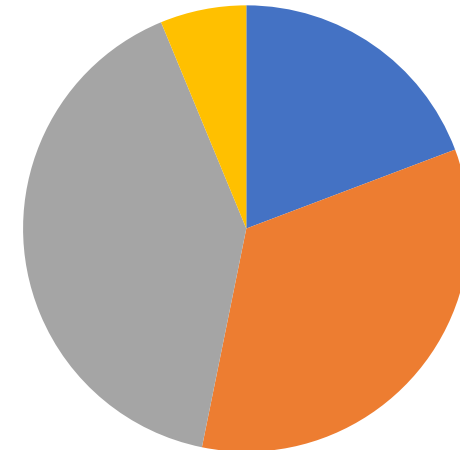
3. Wat heeft het gekost?

Prestatie/ product

beleidsveld	product	baten lasten	Gegevens		
			Som van begroot definitief	Som van bruto geboekt bedrag	Som van verschil
41 Duurzame sted. ontwikkelin	4101 Wonen	Lasten	2.557.272	2.140.867	416.405
	4102 Ruimtelijke ontwikkelin	Lasten	3.861.298	3.775.543	85.755
	4103 Omgevingskwaliteit	Lasten	4.335.024	4.513.298	-178.274
	4104 Erfgoed	Lasten	696.837	693.876	2.961
Totaal 41 Duurzame sted. ontwikkeling			11.450.431	11.123.584	326.847
Eindtotaal			11.450.431	11.123.584	326.847

Producten

- Wonen
- Ruimtelijke Ontwikkeling
- Omgevingskwaliteit
- Erfgoed

Bron: Uitsplitsing in Financieel systeem
(antwoord schriftelijke vraag)

Kan een verdere uitsplitsing op basis van het Financieel Systeem in het jaarverslag bijdragen aan meer inzicht in de geleverde prestaties en bereikte doelen?

5. Oordeel rechtmatigheid, doelmatigheid, doeltreffendheid?

- De doelen zijn vaag.
- De doelen hebben weinig effect indicatoren.
- Enkele doelen hebben prestaties en daarvan hebben maar enkele prestatie indicatoren.
- Van de indicatoren is onduidelijk of ze doelmatigheid en doeltreffendheid van de doelstelling meten.
- Geen koppeling met kosten.
- Geen koppeling met Gebiedsjaarverslag
- Impliciete oordeelsvorming over 2018 ivm vertraging “systeem-data” na sluiting boekjaar

- De nieuwe indicatoren voor 2020 zouden met de Raad besproken worden.
- Verzoeken om deze afspraak opnieuw in te plannen.

6. Conclusies en aanbevelingen

Conclusies

1. Beleid op hoofdlijnen

- Kwalitatief, verkokerd
- Onvoldoende gedefinieerd
- Samenwerking beleidsveld Beheer ontbreekt

2. Welke doelen zijn behaald?

- Niet voldoende betekenisvolle indicatoren, geen trend informatie. Geen balans onderling.
- Met vaststellen ontwikkelvisies is geïnvesteerd in goede basis voor woningontwikkeling
- Meer toename sociale woningbouw dan gepland maar..
- Netto sociale woningvoorraad neemt niet toe

3. Welke prestaties zijn geleverd?

- Onvoldoende informatie om prestaties te kunnen beoordelen.
- Alleen prestatie indicatoren voor doel 2, maar geen realisatie cijfers voor 2019.
- Door vele veranderingen beleidsveld onduidelijk welke prestaties zijn behaald.
- Wanneer duurzaamheidsaspecten aan bod onduidelijk welke het meeste gewicht krijgen in beleid.
- Veel aandacht voor Ontwikkelvisies waarbij zo veel mogelijk stakeholders zijn meegenomen in proces.
- Weinig aandacht voor erfgoed.

4. Wat heeft het gekost?

- Ontbreekt aan voldoende kwantificeerbare doelen en een heldere koppeling van financiën aan prestaties.
- Informatie is aanwezig maar niet in jaarverslag.

5. Oordeel Rechtmatigheid, doeltreffendheid en doelmatigheid

- Nieuwe indicatoren voor 2020 zouden met de Raad besproken worden.
- Verzoeken om afspraak opnieuw in te plannen.

6. Conclusies en aanbevelingen

Aanbevelingen voor Raad & College

1. Stel overzicht van definities van beleidsbegrippen op voor begroting en jaarverslag.
 - Stem definities voor beleidsveld af met de betreffende commissie;
2. Faciliteer opnieuw mogelijkheid voor de Raad om indicatoren aan te scherpen.
 - Breng balans in aantal indicatoren (effect en prestatie) per doel;
 - Zorg voor betere/meer trend informatie;
 - Zorg voor tijdige beschikbaarheid van informatie;
 - Kwalificeer kwaliteit in zowel streef- als realisatie waarden.
3. Koppeling doel > beleid > middelen verbeteren / maken in jaarverslag.
 - Maak beter inzichtelijk met welke prestaties welke doelen behaald moeten worden;
 - Maak de weging van duurzaamheidsaspecten in het beleid inzichtelijk;
 - Voeg voor de programma's de uitsplitsing kosten per product toe aan jaarrekening;
 - Maak een koppeling van de prestaties naar het Gebiedsjaarverslag;
 - Maak inzichtelijk wanneer er sprake is van een wettelijke taak (bijv. erfgoed).

Bijlagen

Bijlage 1	Prestaties beleidsveld 4.1
Bijlage 2	Toelichting Realisatie% investeringen per programma
Bijlage 3	Meting positie “koploper” collectieve zonnedaken
Bijlage 4	Meting effecten klimaatverandering 2019
Bijlage 5	Meting prestaties 4.1.1D erfgoed
Bijlage 6	Meer en beter aanbod van woningen
Bijlage 7	Mogelijke WOZ-indicatoren
Bijlage 8	Mogelijke indicatoren duurzaamheid

Prestaties beleidsveld 4.1

Doelstelling 4.1.1: Hoogwaardige Integrale Kwaliteit Van De Leefomgeving

Beleidsagenda voor 2019

Verantwoording over 2020

Oordeel
College

Oordeel
Rapporteurs

Opmerkingen

a. De gemeente zet zich in om in 2025 10.000 woningen toe te voegen, mits deze toevoeging bijdraagt aan de kwalitatieve en duurzame stedelijke ontwikkeling van Haarlem

Belangrijkste onderdeel hiervan is het ontwikkelen van extra woningen in de ontwikkelzones.

a. Inzetten om 10.000 woningen toe te voegen, mits bijdrage kwalitatieve en duurzame stedelijke ontwikkeling

De visies voor de ontwikkelzones zijn opgesteld en de visies voor Spaarnesprong, Oostpoort, Europaweg en Zuidwest zijn vastgesteld.

De visies voor de Zijlweg, Orionweg en Spaarndamseweg worden eerste kwartaal 2020 ter besluitvorming voorgelegd.

Deze verantwoording hoort bij de volgende prestatie.

b. De gemeente investeert in een gezonde en mooie leefomgeving met toekomstwaarde.

Voor de versnelde realisatie van woningen werkt de gemeente aan ontwikkelstrategieën voor acht ontwikkelzones.

Samen met inwoners en ondernemers en ontwikkelaars werkt de gemeente aan het opstellen en uitvoeren van deze ontwikkelstrategieën.

De ontwikkelstrategieën vormen de kaders voor nieuwe ruimtelijke plannen en geven richting aan pilots die in het kader van de nieuwe Omgevingswet gestart worden.

b. Investeren in gezonde en mooie leefomgeving met toekomstwaarde

De visies voor de ontwikkelzones zijn opgesteld en de visies voor Spaarnesprong, Oostpoort, Europaweg en Zuidwest zijn vastgesteld.

De visies voor de Zijlweg, Orionweg en Spaarndamseweg worden eerste kwartaal 2020 ter besluitvorming voorgelegd.

Voor de versnelde realisatie van de ontwikkelvisies is in 2019 samen met inwoners, ondernemers en ontwikkelaars gewerkt aan het opstellen en uitvoeren van ontwikkelstrategieën. De ontwikkelstrategieën zijn wel voorbereid maar er heeft nog geen besluitvorming voor plaatsgevonden.

Hier kunnen we zeggen dat we goed begonnen zijn maar als we de weging van de indicatoren niet eerder in balans krijgen dat de uitwerking dan ook minder in balans zou zijn

Welke vormen van participatie waren juist geslaagd? Wat is de kosten baten analyse van elk participatietraject?

Prestaties beleidsveld

Doelstelling 4.1.1: Hoogwaardige Integrale Kwaliteit Van De Leefomgeving

Beleidsagenda voor 2019

Verantwoording over 2020

Oordeel
College

Oordeel
Rapporteurs

Opmerkingen

c. De gemeente wil samen met de stad werken aan de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan.

Een pilot Omgevingsplan start met participatie als belangrijk thema.

c. Samen met stad werken aan Omgevingsvisie en Omgevingsplan

Beleidsinventarisatie en systeemanalyse uitgevoerd en zijn scenario's opgesteld.

Fenomeen stadstafel geïntroduceerd, met een nieuwe manier omgegaan met ruimtelijke initiatieven, (quickscans) om initiatief kwalitatief te verbeteren en meer aansluit en bij de ambities en opgaven

Doel: in 2019 een concept omgevingsvisie gereed, om in 2020 een omgevingsvisie voor Haarlem vast te stellen. Door de inzet die gedaan is voor de ontwikkelvisies is dat niet gelukt.

Wordt dit nieuwe initiatief geëvalueerd en zo ja wanneer resultaten?

d. De gemeente Haarlem wil als erfgoedstad investeren in en kansen benutten van erfgoed in de breedste zin.

De opgave is om -vanuit een gezamenlijk integraal programma erfgoed-identiteit te geven aan Haarlem als Erfgoedstad.

Het cultuurhistorisch belang krijgt een nadrukkelijk positie in de nieuwe omgevingsvisie en de verstedelijkingsvisie

d. Investeren en kansen benutten erfgoed

Gewerkt aan het opzetten van een cultuurhistorische en archeologische waardenkaart, bouwhistorische kennis en een inventarisatie van erfgoed uit de wederopbouwperiode.

Het bestemmingsplan met een beschermende regeling voor bouwhistorische waarden is vastgesteld.

Met het budget wat deze afdeling heeft is er veel gebeurd, maar willen we niet dat er meer gebeurd met meer budget?

Betekend een plek in het bestemmingsplan het uitvoeren van deze prestatie ?

Prestaties beleidsveld 4.1

Doelstelling 4.1.2: Meer en beter aanbod van woningen

Beleidsagenda voor 2019

Verantwoording over 2020

Oordeel
College

Oordeel
Rapporteurs

Opmerkingen

a. De gemeente voert het regionaal actieprogramma wonen Zuid-Kennemerland /IJmond en Woonvisie Haarlem uit.

Obv. nieuwe woningbehoeftecijfers bijstellen regionale woningbouwprogramma en uitwerken naar verschillende (bouw)locaties.

De gemeente verbetert de monitoring van de ontwikkeling van woningbouwlocaties.

De gemeente benut mogelijkheden die er zijn om woningbouw te versnellen, waaronder verbetering van het planproces, inzet van financiële middelen (reserve ongedeelde stad) en de inzet vanuit samenwerking met andere partijen.

a. Uitvoeren regionaal actieprogramma Wonen

Nieuwe afspraken in regiogemeenten van Zuid-Kennemerland/IJmond over het woningbouwprogramma komende jaren, over o.a. % sociale huur.

De regionale monitor Wonen en Zorg op de kaart is opgeleverd.

Start regionale energiecoaches, gericht op energiebesparing.

Gemeenten, corporaties en zorginstellingen hebben zich geschaard achter een 'Pact voor uitstroom'

De regionale agenda Wonen en Zorg is verder uitgewerkt. Onderdeel is de regionale publiekscampagne Langer Zelfstandig thuis.

Monitoring plancapaciteit Haarlemse verbeterd.

Ter versnelling/ tegengaan vertraging van de gestart met een aantal acties o.a.: ontwikkelzones Europaweg en Zuid-West samenwerkingstafels.

Nog niet alle mogelijkheden voor versnellen de woningbouw in beeld.

(Is dit de bedoelde uitwerking)

b. Maken prestatieafspraken met huurdersorganisaties en woningcorporaties

De gemeente maakt met woningcorporaties en de huurdersorganisaties prestatieafspraken over het vrijkomend aanbod van woningen voor verschillende typen woningzoekenden, de groei, verduurzaming en onderhoud van sociale woningen.

In 2019 werkt de gemeente met corporaties samen aan de groei van de sociale voorraad (door toevoeging aan de Schipholweg), verduurzaming (onder andere door de inzet van energiecoaches en de voorbereiding van aardgasvrij maken van Meerwijk) en verbetering van de onderhoudssituatie van complexen (waar onder Braillelaan, Bavodorp, Rozenprieel).

b. Maken prestatieafspraken met huurdersorganisaties en woningcorporaties

De prestatie-afspraken 2019 woningcorporaties uitgevoerd en voor 2020 zijn nieuwe afspraken vastgelegd.

De omvang van de voorraad sociale huurwoningen van de drie grote Haarlemse corporaties is hoger dan het afgesproken minimum.

Gemeente en corporaties werken samen om de realisatie van het aantal sociale huurwoningen via nieuwbouw te vergroten . Corporaties bouwen bij alle sloop/nieuwbouwprojecten minimaal eenzelfde aantal sociale huurwoningen terug.

Daarnaast zijn in 2019 een aantal renovatieprojecten (bijvoorbeeld Bavodorp, in het Rozenprieel en 216 woningen aan de Braillelaan) uitgevoerd Gebiedsgerichte vastgoedscan uitgevoerd ter voorbereiding van de wijk-transitievisies, en hebben energiecoaches (vrijwilligers) voorlichting gegeven aan huurders en eigenaar-bewoners over energiebesparing.

Wat zijn de afspraken?

Halen we daar onze doelstellingen mee?

Prestaties beleidsveld 4.1

Doelstelling 4.1.2: Meer en beter aanbod van woningen

Beleidsagenda voor 2019

Verantwoording over 2020

Oordeel
College

Oordeel
Rapporteurs

Opmerkingen

c. De gemeente versterkt grip op de woningmarkt

De raad stelt kaders en spelregels vast zodat duidelijk is voor ontwikkelende partijen wanneer de gemeente meewerkt aan de planvorming.

Voor de ontwikkelingen in de bestaande voorraad maakt de gemeente regels voor het gebruik van woningen voor tijdelijke vakantieverhuur en voor het verbouwen van woningen tot meerdere zelfstandige - en onzelfstandige woningen

c. Versterken grip op woningmarkt

De spelregels voor de verschillende woningbouwcategorieën uit de nota 'Kaders en instrumenten sociale huur en middensegment' zijn bij de lopende en nieuwe woningbouwplannen geïmplementeerd.

Marktpartijen en corporaties zijn bekend gemaakt met nota en spelregels, waar nodig worden plannen aangepast/ maatwerkafspraken gemaakt.

aantal instrumenten uit de nota nader uitgewerkt: doelgroepenverordening (2019/918445) opgesteld, in de algemene verkoopvoorwaarden gemeente zijn regels voor zelfbewoning en voorkomen van speculatie aangescherpt.

'Samenstelling woningvoorraad' in de Huisvestingsverordening aangepast (strakke regels tijdelijke vakantieverhuur, vergunningplicht voor bouwkundig splitsen en het omzetten van zelfstandige naar niet-zelfstandige eenheden.

d. De gemeente draagt zorg voor huisvesting bijzondere groepen, zoals woningzoekenden die uitstromen uit de maatschappelijke opvang of beschermd wonen.

De gemeente maakt in 2019 een voorstel voor een experiment om voorrang te verlenen van de toewijzing aan een aantal beroepsgroepen (bijvoorbeeld werknemers bij de politie, onderwijs en de zorg

d. Zorg dragen voor huisvesting bijzondere groepen

Het afgesproken aantal vrijkomende woningen voor de doelgroep woningzoekenden vanuit Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang wordt behaald.

Voor betere samenwerking en verdeling over de regio Zuid-Kennemerland/IJmond is een Pact voor Uitstroom voorbereid.

De Pilot Onder de Pannen voor economisch dakloze spoedzoekers is gestart.

De taakstelling vanuit het Rijk voor de huisvesting van vergunninghouders is gehaald, programma Langer zelfstandig wonen is in uitvoering gebracht.

Voor rijksbeleidskader gemeentelijk woonwag- en standplaatsenbeleid is de behoefte aan woonwag- en standplaatsen onderzocht.

Prestaties beleidsveld 4.1

Doelstelling 4.1.2: Meer en beter aanbod van woningen

Prestatie indicatoren		Realisatie		Streefwaarde		Realisatie	Beoordeling		
		Nulmeting	(2014-18)	Begroting 2019	Jaarverslag 2019	2019	College	Rapporteurs	Opmerkingen
Prestatie a. Uitvoeren regionaal actieprogramma Wonen								 	
1	Nieuw gebouwde woningen (per 1.000 woningen) Prestatie indicator voor prestatie: Bron: BAG (BZK)	7,7 (2012)	7,0 (2018) 9,2 (2017) 2,3 (2016) 1,7 (2015) 7,7 (2014)	9,0 Begroting 2018 8,0	9,0	2^e helft 2020 bekend			Blijft in begroting 2019 tm 2023 9,0 (Is effect indicator geworden in begroting 2020)
Prestatie b. Maken prestatieafspraken met huurders-organisaties en woningcorporaties								 	
1	Gemiddelde inschrijf/wachttijd sociale huurwoning Zuid Kennemerland in jaren. Bron: Cijfers Woonservice	5,3 (2012)	7,6 (2018) 7,3 (2017) 6,9 (2016) 6,4 (2015) 5,9 (2014)	6,9 Begroting 2018 6,9	6,9	2^e helft 2020 bekend			Neemt in begroting 2019 vanaf 2021 af naar jaarlijks 6,7. Effect indicator begroting 2020 staat alleen Haarlem is Kennemerland hier dan aan toegevoegd, of is het vervallen?
2	Gemiddelde zoekduur sociale huurwoning Zuid Kennemerland in aantal jaren. Bron: Cijfers Woonservice	4,6 (2016)	5,2 (2018) 4,9 (2017) 4,6 (2016)	Begroting 2018	4,6	2^e helft 2020 bekend			(Is vervallen in begroting 2020)
3	Gemiddelde inschrijf/wachttijd sociale huurwoning Haarlem in jaren. Bron: Cijfers Woonservice	5,5 (2012)	7,6 (2018) 7,5 (2017) 6,2 (2016) 6,5 (2015) 5,9 (2014)		7,2	2^e helft 2020 bekend			(Effect indicator begroting 2020 staat alleen Haarlem is Kennemerland hier dan aan toegevoegd, of is het vervallen?) (Is effect indicator geworden in begroting 2020)

Prestaties beleidsveld 4.1

Doelstelling 4.1.2: Meer en beter aanbod van woningen

Prestatie indicatoren		Realisatie		Streefwaarde		Realisatie	Beoordeling		
		Nul-meting	(2014-18)	Begroting 2019	Jaarverslag 2019	2019	College	Rapporteurs	Opmerkingen
Prestatie b. Maken prestatieafspraken met huurders-organisaties en woningcorporaties							 		
4	Aantal verhuringen sociale huur van woningcorporaties in Haarlem. Bron: Cijfers Woonservice	844 (2014)	1.156(2018) 1.200 (2017) 972 (2016) 1.029 (2015)	1.000 Begroting 2018 1.000	1.000	2^e helft 2020 bekend			In begroting 2019 wordt vanaf 2021 jaarlijks streefcijfer 10.50 (Is vervallen in begroting 2020)
5	Percentage verhuringen Haarlem tot 2e aftoppingsgrens (woningen beschikbaar voor huurtoeslagontvangers). Bron: Cijfers Woonservice	50% (2015)	- (2018) 75% (2017) 76% (2016)	70% Begroting 2018	70%	2^e helft 2020 bekend			In begroting 2019 blijft dit streefcijfer jaarlijks 70% Nog geen cijfer voor 2018? (Is vervallen in begroting 2020)
6	Aantal sociale huurwoningen van woningcorporaties in Haarlem. Bron: Opgave Corporaties	21.750 (2015)	21.800 (2018) 21.600 (2017) 21.670 (2016)	21.570 Begroting 2018 21.620	21.570	2^e helft 2020 bekend			In begroting 2019 wordt vanaf 2021 jaarlijks streefcijfer 21.520 (Behouden in begroting 2020)

Prestaties beleidsveld 4.1

Doelstelling 4.1.3: Een duurzaam Haarlem

Beleidsagenda voor 2019

Verantwoording over 2020

Oordeel
College

Oordeel
Rapporteurs

Opmerkingen

a. De gemeente sluit samen met partners, instellingen, ondernemers, industrie en inwoners een lokaal klimaatakkoord.	a. Sluiten lokaal klimaat akkoord			
Dit akkoord staat in het teken van actie, waarbij op korte termijn concrete invulling wordt gegeven aan de duurzaamheidsambities	Het platform van het Haarlems klimaatakkoord is in het voorjaar van 2019 gelanceerd en kent drie centrale thema's. Energietransitie, circulaire economie en klimaatadaptatie. Concrete afspraken zijn bijvoorbeeld het verduurzamen van evenementen en het onderzoek naar duurzaam vervoer over water. In 2019 is de uitreiking van de Groene Mug bokaal in een nieuw jasje gestoken. Nu wordt de bokaal nu één keer per jaar uitgereikt aan het meest duurzame innovatieve idee bij het initiatievencafé.			
b. De gemeente voert de regie op de (sociale) energietransitie.	b. Regie voeren (sociale) energietransitie en warmtevisie ontwikkelen			
De gemeente ontwikkelt een stadsbrede warmtevisie met een uitwerking op wijkniveau. In een aantal wijken zet de gemeente, samen met partners en bewoners, de eerste stappen naar een aardgasvrije toekomst. In Meerwijk ontwikkelt de gemeente een warmtenet, waarbij de mogelijkheden voor een geothermiebron wordt onderzocht In samenwerking met partners, zowel Stichting Huizen Aanpak als initiatiefgroepen uit de wijken, bereidt de gemeente andere oplossingen voor om van het aardgas af te stappen.	Onderzocht hoe ervoor zorgen dat alle Haarlemmers mee kunnen doen en profiteren van de energietransitie. Het belangrijkste inzicht: benutten van de bestaande infrastructuur van het sociaal domein is sleutel tot succes. In pva transitievisie warmte (TVW) drie wijken geïdentificeerd : Meerwijk, Ramplaankwartier en de woningen vanaf bouwjaar '90-'95.Samenwerking gemeente met bewonersinitiatief Ramplaankwartier en TU Delft aan Spaargasoplossing: collectief warmtenet obv bodem en zonnewarmte. Stappen gezet voor het ontwerp van het warmtenet, de financiële onderbouwing en de organisatievorm ter voorbereidingen op investeringsbesluit in 2020. In een vroeg stadium worden bewoners actief betrokken via de klankbordgroep (elk kwartaal). Vanuit landelijke topsectorenprogramma Energietransitie en duurzaamheid ontving Spaargas financiering voor verdere ontwikkeling, waarmee onder andere de total cost of ownership in beeld wordt gebracht. Nationaal seismisch onderzoek naar de potentie voor geothermie loopt uit, Haarlem pas in 2020 aan de beurt. De Huizen Aanpak werkt aan een oplossingen voor woningen vanaf bouwjaar '90 – '95.	<i>Is er een stadsbrede warmtevisie?</i> <i>Dit deel onderwerp is niet volledig gerealiseerd</i> <i>Is deze prestatie hiermee afdoende geleverd?</i>		

48

Prestaties beleidsveld 4.1

Doelstelling 4.1.3: Een duurzaam Haarlem

Beleidsagenda voor 2019

Verantwoording over 2020

Oordeel
College

Oordeel
Rapporteurs

Opmerkingen

c. De gemeente werkt samen met inwoners en bedrijven verder aan een circulaire stad		c. Samen met inwoners en bedrijven verder werken aan circulaire stad		
1.	De gemeente geeft het goede voorbeeld door circulair inkopen, circulaire bedrijfsvoering en alle gemeentelijke werknemers te scholen tot ambassadeurs die van de 'hoed en de rand' weten.	1.	Roadmap Circulair Inkopen ontwikkeld (De gemeente als werkgever heeft zich in MRA-verband gecommitteerd aan circulair inkopen (vijftig procent in 2025 en honderd procent circulaire inkoop in 2030). Kwartiermaker onderzoekt of het C-District, circulaire centrum Waarder-polder, gerealiseerd kan worden. De inzet van ambassadeurs in de gemeentelijke organisatie verdient nog aandacht.	Op welke manier verwacht College prestatie 'alle gemeentelijke werknemers te scholen tot ambassadeurs die van de 'hoed en de rand' weten' te gaan halen?
2.	Met partners in de stad voert de gemeente de Greendeal Duurzame Grond- Weg- en Waterbouw uit, waarin de nadruk ligt op ketensamenwerking met de partners en opdrachtnemers.	2.	In 2019 zijn er negen adviezen voor duurzame alternatieven gegeven voor ruimtelijke projecten in de initiatieffase. Onderzoek gestart naar de total cost of ownership bij circulaire investeringen (hoe gescheiden budgetten voor aanleg en onderhoud bij elkaar brengen). Ontwikkeling van de GWW Hub, een locatie voor tijdelijke opslag van her te gebruiken bouwmaterialen, is achter gebleven bij de planning.	
3.	De gemeente spant zich in om samen met de bedrijfsafvalinzamelaars (MKB-)bedrijven bij de Greendeal te betrekken.	3.	Circulaire grondstoffencollectief Enz gestart (verwerken van reststromen, afkomstig uit de lokale industrie).	
		4.	Met Haarlem Food Future gewerkt aan programma om voedselverspilling tegen gaan (introductie van doggy bags, de organisatie van THT-diners en de Gered Voedsel Schakelaar), 'koplopersgroep circulaire restaurants' opgericht	(@ Danny en Melissa: Waar horen deze prestaties uit jaarverslag bij?)
		5.	Met Cirkelstad en de MRA is het Regionaal Programma Woningbouwer tot stand gekomen en heeft een aantal gebouwen in Haarlem een materialenpaspoort gekregen (Madaster). In de Waarderpolder is met internationale subsidie een nieuw kennis en experimenteercentrum gelanceerd: het Bouwlab	(@ Danny en Melissa: Waar horen deze prestaties uit jaarverslag bij?)

Prestaties beleidsveld 4.1

Doelstelling 4.1.3: Een duurzaam Haarlem

Beleidsagenda voor 2019

Verantwoording over 2020

Oordeel
College

Oordeel
Rapporteurs

Opmerkingen

d. De gemeente bereidt zich voor op het opvangen van extreme klimaateffecten via het programma klimaatadaptatie		d. Voorbereiden opvangen extreme klimaateffecten via programma klimaatadaptatie			
1.	De gemeente actualiseert de stresstesten en lost de knelpunten op die hieruit voortkomen.	1.			
2.	De gemeente gaat met inwoners het gesprek aan over de oplossingen om klimaatverandering in hun leef- en werkomgeving op te vangen.	2.	Geen gesprekken gevoerd met bedrijven, inwoners en instellingen over oplossingen		
3.	Inwoners worden zich steeds meer bewust van het belang van klimaatadaptatie, door de zich manifesterende effecten van klimaatverandering en doordat projecten in de openbare ruimte door de gemeente worden voorbereid op de klimaateffecten.	3.	Samen met ABC architectuurcentrum en andere partners een tentoonstelling rondom het thema klimaatadaptatie georganiseerd. 1900 bezoekers. De raad heeft voor de grootschalige vernieuwing van de openbare ruimte (IVORIM) in Meerwijk gekozen voor het meest klimaat adaptieve scenario. In nieuwe Handboeken Inrichting Openbare Ruimte zijn klimaat adaptieve maatregelen meegenomen zoals extra waterberging op straat opgenomen.		
4.	Haarlem zit aan tafel bij de MRA, provincie Noord-Holland, de VNG en de DPRA (DeltaPlan Ruimtelijke Adaptatie) als adviseur en medebeslisser.	4.			

Bijlage 2

Wat heeft het gekost?

Beschikbare kredieten

Ultimo 2019 staat er nog voor € 50,3 miljoen aan restant kredieten open. Van de € 156,9 miljoen aan vrijgegeven kredieten is € 106,6 miljoen tot en met 2019 uitgegeven.

Investeringskredieten totaal

Prog nr	Programma	Krediet	Realisatie t/m 2018	Realisatie 2019	Restant krediet
1	Maatschappelijke participatie	53.030	16.454	14.250	22.325
4	Duurzame stedelijke ontwikkeling	7.433	63	1.029	6.341
5	Beheer en onderhoud	88.298	45.937	22.316	20.046
6	Burger, bestuur en veiligheid	685	340	238	107
7	Algemene dekkingsmiddelen	7.477	4.544	1.436	1.497
Totaal		156.923	67.338	39.269	50.316

De beschikbare kredieten betreffen de kredieten exclusief de geraamde inkomsten die, afhankelijk van hun status, zijn vrijgegeven door college of raad. In [bijlage 6.6](#) van deze jaarrekening is een nadere specificatie hiervan opgenomen. In paragraaf 4.6 [Kadernota rechtmatigheid](#) van deze jaarrekening worden overschrijdingen van kredieten nader toegelicht.

Realisatiepercentage investeringen per programma

Programma	IP 2019	Realisatie 2019	Percentage
1. Maatschappelijke participatie	16.121	14.250	88%
4. Duurzame Stedelijke Vernieuwing	438	1.029	235%
5. Beheer en onderhoud	29.205	22.316	76%
6. Burger, bestuur en veiligheid	419	238	57%
7. Algemene dekkingsmiddelen	4.246	1.436	34%
Eindtotaal	50.429	39.269	78%

p.32

Programma 4: Duurzame stedelijke ontwikkeling

Ip-nr.	Omschrijving	Krediet	Realisatie t/m 2018	Realisatie 2019	Restant krediet
GOB.75	Middengebied Schalkwijk	2.800	71	399	2.330
	Entree het Verre Oosten Schalkwijk	183	0	4	179
GOB.92	Slachthuisterrein, Popcentrum	4.300	0	369	3.931
SZ.111	Patronaat Verv. 2018 5 jr.	153	83	70	0
SZ.111	Patronaat Verv. 2018 5 jr.	180	0	180	0
SZ.123	Schouwburg W-install.2018 15jr	117	109	8	0
Subtotaal programma 4 (lasten)		7.733	263	1.029	6.441

Inkomsten / bijdragen derden programma 4: Duurzame stedelijke ontwikkeling

Ip-nr.	Omschrijving	Krediet	Realisatie t/m 2018	Realisatie 2019	Restant krediet
GOB.75	Middengebied Schalkwijk bijdragen partijen	-300	-200	0	-100
Subtotaal programma 4 (baten)		-300	-200	0	-100
Totaal programma 4 Duurzame stedelijke vernieuwing		7.433	63	1.029	6.341

p. 329

Bijlage 2: ambtelijke toelichting

Bijlage 2 Toelichting Realisatie% investeringen per programma

Realisatiepercentage investeringen per programma

Programma	IP 2019	Realisatie 2019	Percentage
1. Maatschappelijke participatie	16.121	14.250	88%
4. Duurzame Stedelijke Vernieuwing	438	1.029	235%
5. Beheer en onderhoud	29.205	22.316	76%
6. Burger, bestuur en veiligheid	419	238	57%
7. Algemene dekkingsmiddelen	4.246	1.436	34%
Eindtotaal	50.429	39.269	78%

Vragen commissie Duisenberg

Vraag 1: Toelichting op score boven 100%?

Vraag 2: Wat is (langjarig) normaal?

Bijlage 2 Toelichting Realisatie% investeringen per programma

Vraag 1 commissie Duisenberg:

Toelichting op score boven 100%

Antwoord ambtelijke organisatie:

De raming van investeringen in een jaar gebeurt op basis van de verwachte voortgang van de individuele investeringsprojecten. Deze raming wordt tijdens het jaar twee maal bijgesteld. Oorspronkelijk begroot IP Duurzame stedelijke ontwikkeling in PB 2019 bedraagt € 4.680.000. Bij de Kadernota 2019 is dit verlaagd naar € 1.245.000 en bij de Programmabegroting 2020 naar € 438.000 op basis van de op die momenten verwachte realisatie in 2019. Uiteindelijk waren de in 2019 gerealiseerde investeringen in Slachthuis Popcentrum en Patronaat hoger dan de laatst bijgestelde raming. Daar komt bij dat de investeringen voor Middengebied Schalkwijk in programma 5 waren begroot, maar horen bij (en zijn verantwoord onder) programma 4. Deze twee zaken hebben geleid tot een realisatiepercentage ten opzichte van het laatste bijgestelde IP van meer dan 100%. De uitgaven vallen overigens allemaal binnen de in het IP voorziene investeringen en binnen de toegestane kredieten. Ook is het totale investeringsvolume van de begroting niet overschreden en is het gerealiseerde volume op programma 4 ruim onder de oorspronkelijke begroting uitgekomen.

Bijlage 2 Toelichting Realisatie% investeringen per programma

Vraag 2 Commissie Duisenberg:

Wat is (langjarig) normaal?

Antwoord ambtelijke organisatie:

Over het totaal van het IP is de trend de afgelopen jaren dat zo'n 80% van het begrote investeringsvolume wordt gerealiseerd. Dat is een optelsom van investeringen die in een jaar soms wat sneller gaan dan verwacht en investeringen waar het tempo achter blijft bij de raming voor dat jaar. Doelstelling is om zoveel mogelijk conform planning te realiseren, maar gelet op het meerjarige karakter van investeringsprojecten en de soms lastig te voorspellen vertragingen door bezwaren, extra politieke afstemming, participatie e.d. kan er in een jaar op een beleidsterrein meer of minder worden geïnvesteerd. Naast sturing op het investeringsvolume als geheel, wordt gestuurd op de vastgestelde budgettaire kaders (kredieten) per project. Dreigende overschrijdingen van totaalkredieten per project worden vooraf ter goedkeuring aan de raad voorgelegd.

Bijlage 3 Meting positie “koploper” collectieve zonnedaken

Jaarverslag p. 97

In 2019 is Haarlem ook gestart met de regionale energiestrategie (RES) en werkt daarin samen met regiogemeenten uit IJmond Zuid Kennemerland. Het creëren van 50% lokaal eigendom is een landelijke doelstelling bij het opwekken van duurzame energie. De in 2019 gerealiseerde collectieve zonnestroomdaken door energiecoöperatie Kennemer Kracht, op het Nova College en de Raphaelstichting, dragen hieraan bij. **Hiermee komt het totaal op zeven gerealiseerde collectieve daken in de stad en daarmee is Haarlem landelijk een van de koplopers**

Vraag commissie Duisenberg:

Hoe wordt de positie als koploper gemeten? (aantal daken, opp. daken, aantal kWh?)

Antwoord ambtelijke organisatie

Het wordt gemeten aan de hand van het aantal initiatieven in de stad en de opgebouwde ondersteuningsstructuur: In Haarlem zijn, vergeleken met andere gemeenten, veel energiecoöperaties/bewonersinitiatieven actief. Bijzonder is ook ons beleid om dit te stimuleren, ondersteunen en bij te dragen aan de verdere ontwikkeling. Hieruit zijn ook twee lokale partners ontstaan die lokale initiatieven helpen bij het realiseren van collectieve zonnestroomdaken (via de postcoderoosregeling): Stichting Kennemer Energie (SKE) als projectontwikkelaar en Coöperatie Kennemer Kracht (CKK) als koepelcoöperatie. Belangrijke partijen voor het borgen van opschaalbaarheid en volhoudbaarheid. Dit zijn noodzakelijke aspecten om stadsbreed projecten te kunnen realiseren en deze ook de benodigde 15 jaar te beheren.

Bijlage 4 Meting effecten klimaatverandering 2019

Jaarverslag p. 97

De effecten van de klimaatverandering werden ook in 2019 meer te merken in de stad. De gemeente heeft gewerkt aan het vergroten van de kennis over de uitdagingen en mogelijke oplossingen.

Vraag commissie Duisenberg: Waaruit blijkt dat de klimaatverandering in 2019 meer te merken is? (Hoe gemeten?)

Antwoord ambtelijke organisatie

Door de raad van Haarlem is in de zomer van 2019 de klimaatcrisis uitgeroepen, ingegeven door de toenemende zorgen over ons klimaat. Berichten hierover duiken meer dan vroeger op in de media.

De zomer van 2019 was de tweede zomer op rij waarbij het warm en droog was. De lente van 2020 voegt zich tot nu toe ook bij dit rijtje. De effecten van deze langdurige droogte zien we terug in een lagere stand van het grondwater en bijvoorbeeld in de steeds eerder komende berichtgeving om terughoudend te zijn met sproeien. Wanneer er aanleiding is voeren we binnen Haarlem gericht onderzoek uit naar de stand van het grondwater. (zoz)

Bijlage 4 Meting effecten klimaatverandering 2019

(vervolg) Antwoord ambtelijke organisatie

Andere voorbeelden waarbij klimaateffecten zichtbaar worden binnen Haarlem zijn bijvoorbeeld de stremming van het scheepvaartverkeer door het Spaarne. Soms omdat ijzeren bruggen niet open kunnen doordat ze zijn uitgezet door de hitte. Anderzijds het dichtblijven van de Spaarndamse sluis in 2018 om zout instroom te beperken. Dit laatste treedt alleen op wanneer de aanvoer van zoetwater erg laag is. Daarnaast is de verwachting dat er de komende jaren wanneer het regent meer piekbuien optreden, zoals de bui van 1 oktober 2019. Neerslagdata worden bijgehouden via weerstations rondom Haarlem, te weten in Zandvoort, Overveen, Wijk aan Zee en Schiphol.

In samenwerking met de Metropoolregio Amsterdam is er voor de regio Amsterdam door het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut (KNMI) in 2018 een aantal cijfers van de afgelopen decennia op een rij gezet. Dit maakt voor onze regio feitelijk inzichtelijk dat het klimaat een verandering doormaakt. Daarop heeft het KNMI de klimaatscenario's van de toekomst voor onze regio ook op een rij gezet. Op basis van dergelijke trends en ontwikkelingen wordt het Nederlandse klimaatbeleid bepaald. Deze cijfers worden periodiek bijgewerkt.

<http://klimaatverandering-mra.vormgeving.com/>

Bijlage 5 Meting prestaties 4.1.1D erfgoed

Jaarverslag (p. 101 – 102)

Wat hebben we niet gedaan?

Gelet op de werkdruk staat de uitvoering van wettelijke taken onder druk en blijven kansen voor erfgoed in relatie tot nieuwe opgaven onderbenut. Niet alle hierboven genoemde producten zijn in 2019 afgerond.

Vraag commissie Duisenberg

Is de werkdruk te verlagen? Zo ja, hoe?

Antwoord ambtelijke organisatie

Werkdruk is te verlagen door het pakket aan uit te voeren taken (minder producten maken) te verminderen. Voor wettelijke taken is dat beperkt mogelijk en vaak wordt de werkdruk veroorzaakt door advies op bouwvergunningen waarvan de aanvragen en de daarmee samenhangende werkdruk niet beïnvloedbaar zijn. Werkdruk is dan te verlagen door de beschikbare ambtelijke capaciteit te verhogen en hiervoor de noodzakelijke middelen ter beschikking te stellen

Bijlage 5 Meting prestaties 4.1.1D erfgoed

Jaarverslag (p. 101 – 102)

Wat hebben we niet gedaan?

Gelet op de werkdruk staat de uitvoering van wettelijke taken onder druk en blijven kansen voor erfgoed in relatie tot nieuwe opgaven onderbenut. Niet alle hierboven genoemde producten zijn in 2019 afgerond.

Vraag commissie Duisenberg

Wanneer zijn genoemde producten alsnog gereed?

Antwoord ambtelijke organisatie

Verwacht wordt dat de inventarisatie en waardering van erfgoed uit de wederopbouwperiode medio 2020 gereed is.

Voor de cultuurhistorische hoofdstructuur /-waardenkaart en archeologische waardenkaart is de planning erop gericht om de concept resultaten eind 2020 af te ronden. De definitieve afronding zal dan in 2021 plaatsvinden.

Bijlage 6 Meer en beter aanbod van woningen

Jaarverslag (p. 102)

Wat hebben we bereikt?

De woningvoorraad is netto met 803 woningen gegroeid. Er zijn 392 nieuwe woningen opgeleverd en 643 woningen toegevoegd door transformatie en overige vormen van toevoeging, zoals het splitsen van woningen. Er zijn 716 woningen in aanbouw genomen.

Vraag commissie Duisenberg

Is het mogelijk om de afname (door sloop, samenvoegen en transformatie) te specificeren en in dit overzicht op te nemen?

Antwoord ambtelijke organisatie

Op basis van de gegevens van het CBS kan de volgende specificatie worden gemaakt voor 2019:

392	nieuwbouw
643	overige toevoegingen (transformatie en splitsing)
74	sloop
162	Overige onttrekkingen (bv samenvoegingen of functiewijziging)
4	correctie

Bijlage 7

Mogelijke indicatoren Woningen

x €1.000	Haarlem	Nederland
Gemiddelde vraagprijs aangeboden woningen	509	427
	April 2020	
Woningen meergezins	49,8%	35,9%
	2020	

Woningen eengezins	Haarlem	Nederland
	50,2%	64,1%
	2020	
€ per m²	Haarlem	Nederland
Vraagprijs aangeboden woningen	4.254	2.930
	April 2020	

Kies niveau

- ☐ Woningwetregio ⓘ
- ☐ Economische samenwerking
- ☒ Grootteklasse ⓘ
- ☐ Stedelijkheidsklasse ⓘ
- ☐ Provincie
- ☐ Nederland
- ☐ Gemeente
- ☐ Mijn regio's

Kies grootteklasse

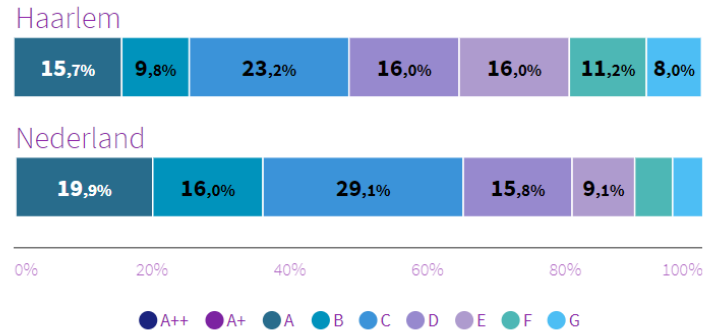
- ☐ <25.000 inwoners ⓘ
- ☐ 25.000 - 50.000 inwoners ⓘ
- ☐ 50.000 - 100.000 inwoners ⓘ
- ☒ 100.000 - 300.000 inwoners ☆ ⓘ
- ☐ >300.000 inwoners ⓘ

- Behoeftte aan meer vergelijkingsmogelijkheden en trendinformatie dan nu gegeven wordt in jaarverslag en bijlagen. Informatie is wel beschikbaar.
- Infographic toevoegen aan begroting en jaarverslag?

Bijlage 8

Mogelijke indicatoren Energie

Energielabel woningen

RVO | 2019

Woningen met zonnepanelen

5,0%

Haarlem

9,1%

Nederland

CBS - Zonnestroom | 2018

Elektraverbruik

kWh per m²

46,2

Haarlem

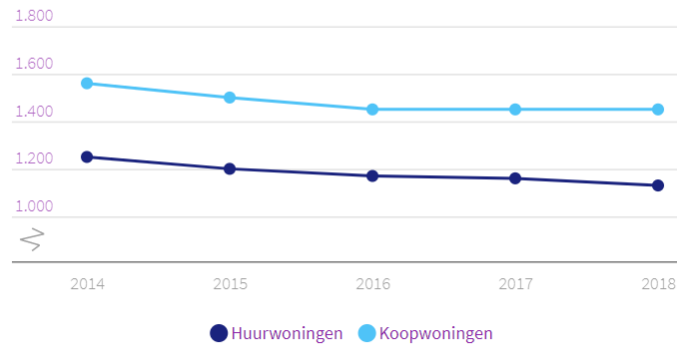
49,7

Nederland

Republiq | 2019

Gemiddeld gasverbruik woningen

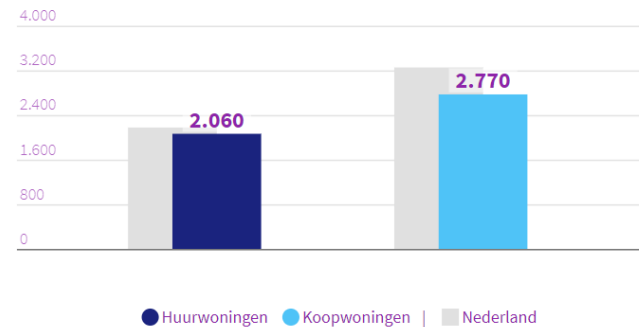
Haarlem, m³

meerdere bronnen | 2014 - 2018

Gemiddeld elektriciteitsgebruik woningen

Haarlem, kWh

CBS | 2018

Gasverbruik

m³ per m²

9,9

Haarlem

10,6

Nederland

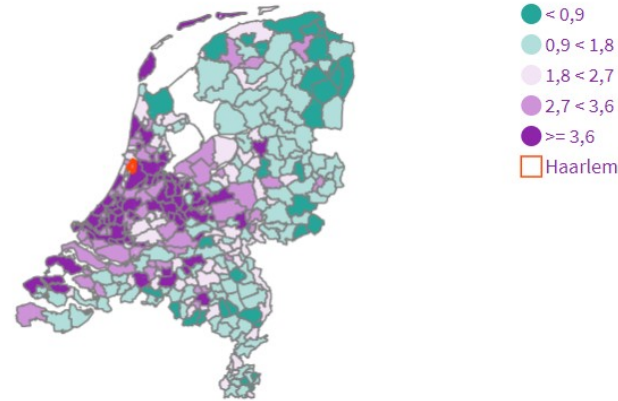
Republiq | 2019

We nemen alleen het percentage aan hernieuwbare energie mee in het beleidsveld duurzame stedelijke ontwikkeling

Mogelijke indicatoren Mobiliteit

(Semi)publieke e-laadpunten

Gemeenten in Nederland, per 1.000 inwoners

Klimaatmonitor-RWS | 2020

Elektrische personenauto's

per 1.000 inwoners

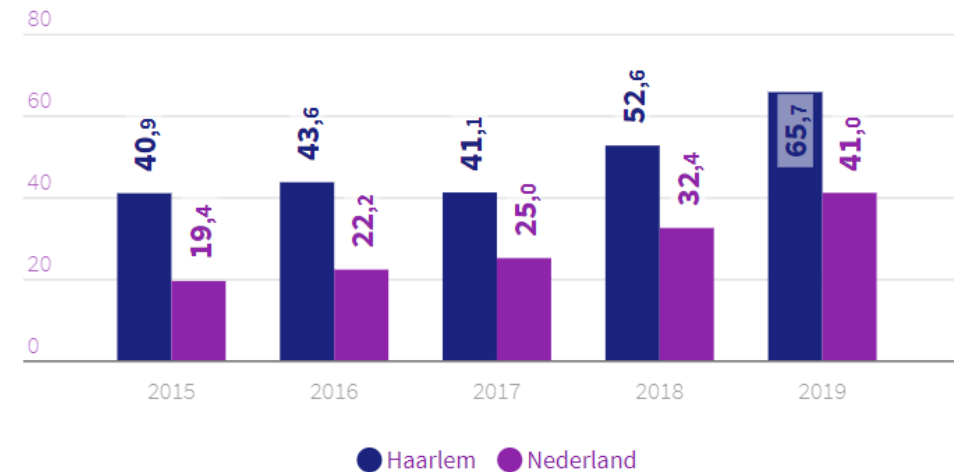
6,9 Haarlem
11,8 Nederland

RDW - Klimaatmonitor | 2019

Deelauto's

per 100.000 inwoners

CROW | 2015 - 2019

(Semi)publieke e-laadpunten...

per 1.000 inwoners

3,3 Haarlem
3,1 Nederland

Klimaatmonitor-RWS | 1e kwartaal 2020

CO2-uitstoot autoverkeer

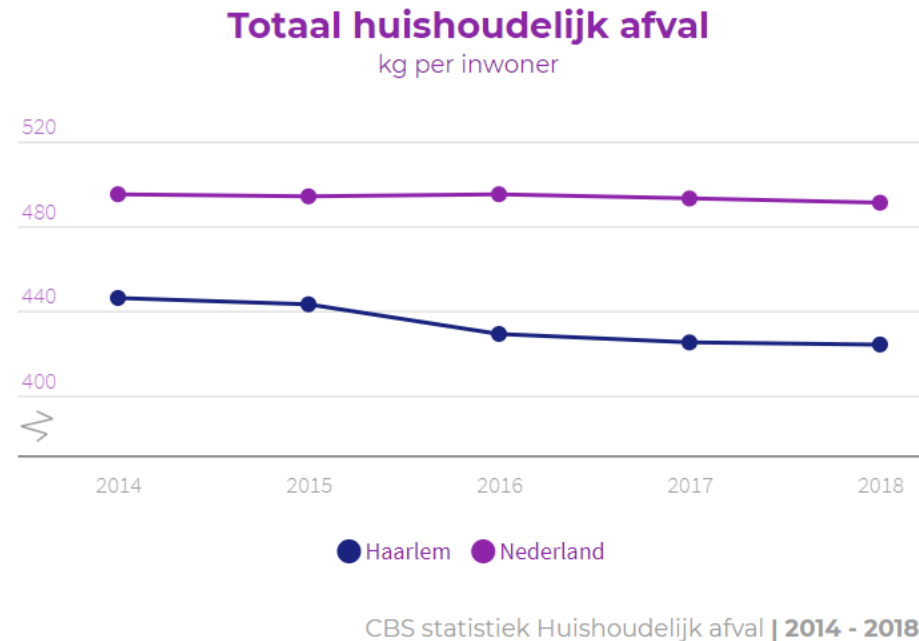
ton per 1.000 inwoners

3.800 Haarlem
7.100 Nederland

Klimaatmonitor-RWS | 2017

In het beleidsveld duurzame stedelijke ontwikkeling nemen we geen indicatoren op over mobiliteit. Ook landelijk zijn er geen indicatoren te vinden over voetgangers of fiets. De bereikbaarheid, het openbaar vervoer is geen onderdeel van de resultatenrekening.

Mogelijke indicatoren Circulaire economie

Voor het beleidsveld duurzame stedelijke ontwikkeling nemen we geen indicatoren op over (her)gebruik van onze grondstoffen. Landelijk zijn deze indicatoren nog niet ontwikkeld. Haarlem maakt deel uit van een werkgroep hierover. Er ligt een kans om dit beter uit te zoeken ten behoeve van de circulaire economie